

ХМЕЛЬНИЦЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Факультет Економіки і управління
Кафедра обліку, аудиту та оподаткування

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА

Методика складання фінансової звітності мікропідприємства та аналіз її показників на прикладі ТОВ «ВЕЛЕС-ЕНЕРГО», м. Хмельницький

Рівень вищої освіти Магістр

Галузь знань 07 Управління та адміністрування

Спеціальність 071 Облік і оподаткування

Освітня програма Облік і оподаткування

Шифр КвРОО. 024254.16.06.00

Виконала здобувачка 2 курсу група ОАм-24-1

Шифр

Підпис

Анна ПАСКЕВИЧ
Ім'я, ПРІЗВИЩЕ

Керівник к.е.н., доцент

Науковий ступінь, учене звання

Підпис

Руслан ЦЕБЕНЬ
Ім'я, ПРІЗВИЩЕ

Нормоконтролер к.е.н., доцент

Підпис

Володимир ЧЕНАШ
Ім'я, ПРІЗВИЩЕ

До захисту допускаю:

Завідувач кафедри обліку,

аудиту та оподаткування

Підпис

Наталія ПОНОМАРЬОВА
Ім'я, ПРІЗВИЩЕ

26

грудень

2025 р.

Хмельницький 2025

ХМЕЛЬНИЦЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Факультет Економіки і управління
Кафедра Обліку, аудиту та оподаткування
Рівень вищої освіти «магістр»
Галузь знань 07 Управління та адміністрування
Спеціальність 071 Облік і оподаткування
Освітня програма Облік і оподаткування

ЗАТВЕРДЖУЮ

Завідувачка кафедри обліку, аудиту та
оподаткування Наталія ПОНОМАРЬОВА

« 01 » 02 2025 р.

ЗАВДАННЯ НА КВАЛІФІКАЦІЙНУ РОБОТУ Паскевич Анна Віталіївна

(прізвище, ім'я, по батькові студента)

1 Тема роботи Методика складання фінансової звітності мікропідприємства та аналіз її показників на прикладі ТОВ «ВЕЛЕС-ЕНЕРГО», м. Хмельницький»

Керівник роботи Цебень Руслан Людвікович, к.е.н., доцент

Затверджена наказом по університету від 25 серпня 2025 р. №65, додаток №16, заочна

2 Термін подання здобувачем роботи на кафедрі 10.12.2025 р.

3 Вихідні дані до роботи нормативно-законодавча база, дисертації, автореферати і статті здобувачів наукового ступеню, навчальні посібники та підручники, статті фахових журналів та інші публікації.

4 Зміст пояснювальної записки (перелік питань, які потрібно розробити) Вступ. 1 розділ «Теоретичні основи фінансової звітності мікропідприємства та аналізу її показників»; 2 розділ «Практика обліку і аналізу фінансової звітності мікропідприємства на підприємстві ТОВ «ВЕЛЕС-ЕНЕРГО»»; 3 розділ «Шляхи удосконалення інформаційного забезпечення складання фінансової звітності мікропідприємства та аналізу її показників на підприємстві ТОВ «ВЕЛЕС-ЕНЕРГО»»; Висновки. Перелік джерел посилання. Додатки

5 Перелік графічного матеріалу (із зазначенням обов'язкових креслень)

1. Критерії віднесення підприємства до груп за розміром;

2. Основні нормативно-правові акти, що регулюють фінансову звітність мікропідприємств в Україні;

3. Узагальнені економічні показники діяльності ТОВ «ВЕЛЕС-ЕНЕРГО»;

4. Власний капітал ТОВ «ВЕЛЕС-ЕНЕРГО» за 2023–2024 роки;

5. Зобов'язання ТОВ «ВЕЛЕС-ЕНЕРГО» за 2023–2024 роки;

6. Показники прибутковості ТОВ «ВЕЛЕС-ЕНЕРГО» за 2023–2024 роки;

7. Основні елементи організації бухгалтерського обліку ТОВ «ВЕЛЕС-ЕНЕРГО» та їх характеристика;

8. Основні показники фінансової стійкості, ліквідності, ділової активності та рентабельності підприємства за 2023–2024 роки;

9. Основні проблеми та напрями удосконалення інформаційного забезпечення ТОВ «ВЕЛЕС-ЕНЕРГО»;

10. Основні ризики, проблеми та напрями удосконалення методики аудиту ТОВ «ВЕЛЕС-ЕНЕРГО».

6 Консультанти розділів кваліфікаційної роботи

Розділ	Прізвище, ініціали та посада консультанта	Підпис, дата	
		завдання видав	завдання прийняв
1	Цебеня Р.Л., к.е.н., доцент	14.09.2025	14.09.2025
2	Цебеня Р.Л., к.е.н., доцент	20.10.2025	20.10.2025
3	Цебеня Р.Л., к.е.н., доцент	08.11.2025	08.11.2025

7 Дата видачі завдання 01.09.2025 року

КАЛЕНДАРНИЙ ПЛАН

Назва розділу кваліфікаційної роботи	Термін виконання	Примітка
Визначення (обрання) теми дипломної роботи, подання заяви на затвердження теми	25.08.2025	Виконано
Складання та уточнення плану дипломної роботи, оформлення та затвердження завдання	01.09.2025	Виконано
Опрацювання літературних джерел, нормативних документів, збирання та обробка фінансово-облікових, статистичних, звітних даних, проведення розрахунків та аналізу	26.09.2025	Виконано
Написання розділу 1	12.10.2025	Виконано
Написання розділу 2	29.10.2025	Виконано
Написання розділу 3	10.11.2025	Виконано
Підготовка висновків та пропозицій	01.12.2025	Виконано
Проходження нормоконтролю, остаточне оформлення дипломної роботи, підготовка тексту виступу й роздаткового (слайдів) матеріалу до захисту	08.12.2025	Виконано
Подання завершеної дипломної роботи науковому керівнику для оформлення відгуку	10.12.2025	Виконано
Захист дипломної роботи на засіданні комісії кафедри обліку, аудиту та оподаткування	29.12.2025	

Здобувач

(підпис)

Анна ПАСКЕВИЧ
(Ім'я, ПРІЗВИЩЕ)

Керівник кваліфікаційної роботи

(підпис)

Руслан ЦЕБЕНЬ
(Ім'я, ПРІЗВИЩЕ)

АНОТАЦІЯ

Тема кваліфікаційної (дипломної) роботи: Методика складання фінансової звітності мікропідприємства та аналіз її показників на прикладі ТОВ «ВЕЛЕС-ЕНЕРГО», м. Хмельницький

Дипломник : Паскевич Анна Віталіївна

Керівник : Цебень Руслан Людвікович

Робота написана на 81 сторінках, містить 3 додатки, які характеризують усі розділи кваліфікаційної (дипломної) роботи, 11 таблиць.

У вступі дипломного дослідження висвітлено актуальність теми, її мету та завдання, предмет і об'єкт дослідження.

В першому розділі розкрито економічну сутність, та нормативно-правове регулювання фінансової звітності мікропідприємства та аналізу її показників.

У другому розділі дипломної роботи висвітлена методика складання фінансової звітності мікропідприємства та аналізу її показників на досліджуваному підприємстві. Розглянуто питання організації бухгалтерського обліку мікропідприємства. Значну увагу приділено методиці аудиту фінансової звітності.

В третьому розділі розглянуто напрями удосконалення інформаційного забезпечення складання фінансової звітності мікропідприємства.

12.12.2025

/Паскевич А.В./

Вступ.....	5
1 Теоретичні основи складання та подання фінансової звітності мікропідприємства та аналізу її показників	5
1.1 Економічна сутність фінансової звітності мікропідприємства	7
1.2 Нормативно-правове регулювання складання та подання фінансової звітності мікропідприємства	17
2 Методика складання фінансової звітності мікропідприємства та аналіз її показників на прикладі ТОВ «ВЕЛЕС-ЕНЕРГО»	26
2.1 Організаційно-економічна характеристика ТОВ «ВЕЛЕС-ЕНЕРГО»	26
2.2 Організація обліку та методика складання фінансової звітності мікропідприємства	31
2.3 Аналіз фінансової звітності мікропідприємства	42
3 Напрями удосконалення інформаційного забезпечення складання та подання фінансової звітності мікропідприємства та аналізу її показників на підприємстві ТОВ «ВЕЛЕС-ЕНЕРГО»	49
3.1 Напрями удосконалення інформаційного забезпечення складання фінансової звітності	49
3.2 Удосконалення контролю складання та подання фінансової звітності	55
Висновки.....	67
Перелік джерел посилання.....	70

ВСТУП

В умовах трансформації економічної системи України та інтеграції до європейського економічного простору зростає роль суб'єктів мікропідприємництва у забезпеченні сталого розвитку національної економіки. Малі підприємства формують конкурентне середовище, сприяють зайнятості населення та створюють вагомую частку валового внутрішнього продукту.

Ефективне управління діяльністю суб'єктів малого бізнесу неможливе без якісної, достовірної та своєчасної фінансової звітності. Вона виступає основним джерелом інформації для внутрішніх і зовнішніх користувачів, на основі якої приймаються управлінські рішення, здійснюється оцінка фінансового стану, планується стратегія розвитку. Водночас постійні зміни законодавчої бази, адаптація до міжнародних стандартів фінансової звітності, а також цифровізація бухгалтерського обліку актуалізують потребу у вдосконаленні методики складання звітності мікропідприємств.

Проблематика організації бухгалтерського обліку, формування фінансової звітності та аналізу її показників була предметом наукових досліджень багатьох вітчизняних і зарубіжних учених. Значний внесок у розвиток теоретичних і методичних засад фінансової звітності підприємств зробили такі науковці, як Ф. Ф. Бутинець, С. Ф. Голов, М. Т. Білуха, В. Г. Швець, Н. М. Малюга, Л. К. Сук, П. Л. Сук, В. В. Сопко, Я. В. Соколов, а також зарубіжні дослідники — І. Ансофф, Р. Каплан, Д. Нортон та інші. Разом з тим, з урахуванням специфіки діяльності мікропідприємств та змін у законодавстві, питання методики складання фінансової звітності та аналізу її показників потребують подальшого дослідження і практичного узагальнення.

Актуальність обраної теми зумовлена необхідністю поглиблення теоретичних положень і розроблення практичних рекомендацій щодо формування фінансової звітності мікропідприємств та аналізу її показників з метою підвищення ефективності управління їх діяльністю.

Метою дипломної роботи є дослідження методики складання фінансової звітності мікропідприємства та проведення аналізу її показників на прикладі ТОВ «ВЕЛЕС-ЕНЕРГО».

Для досягнення поставленої мети було поставлено та вирішено такі завдання:

- розкрити економічну сутність фінансової звітності мікропідприємства та визначити її роль у системі управління;
- дослідити нормативно-правове регулювання складання та подання фінансової звітності мікропідприємств в Україні;
- надати організаційно-економічну характеристику діяльності ТОВ «ВЕЛЕС-ЕНЕРГО»;
- проаналізувати організацію бухгалтерського обліку на підприємстві;
- дослідити методiku складання фінансової звітності мікропідприємства ТОВ «ВЕЛЕС-ЕНЕРГО»;
- здійснити аналіз показників фінансової звітності підприємства за 2023–2024 роки;
- визначити напрями удосконалення інформаційного забезпечення складання фінансової звітності;
- обґрунтувати шляхи удосконалення контролю складання та подання фінансової звітності на підприємстві.

Об'єктом дослідження є процес формування, подання та аналізу фінансової звітності суб'єктів мікропідприємництва .

Предметом дослідження є теоретичні, методичні та практичні аспекти складання фінансової звітності мікропідприємства і проведення її аналізу на прикладі ТОВ «ВЕЛЕС-ЕНЕРГО».

Методи дослідження. У процесі виконання дипломної роботи використано загальнонаукові та спеціальні методи дослідження, зокрема аналіз і синтез, індукцію та дедукцію, порівняльний, горизонтальний і вертикальний аналіз, економіко-статистичні методи, графічний метод, а також системний підхід, що дало змогу комплексно дослідити обрану проблематику та сформулювати обґрунтовані висновки.

Інформаційною базою дослідження є законодавчі та нормативно-правові акти України, Національні положення (стандарты) бухгалтерського обліку, фінансова звітність ТОВ «ВЕЛЕС-ЕНЕРГО» за 2023–2024 роки, статистичні матеріали, а також наукові праці вітчизняних і зарубіжних учених.

Практичне значення роботи полягає у можливості використання її результатів у діяльності суб'єктів малого та мікробізнесу, зокрема ТОВ «ВЕЛЕС-ЕНЕРГО», для підвищення якості фінансової звітності, аналітичної роботи та внутрішнього контролю підприємства.

1 ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ СКЛАДАННЯ ТА ПОДАННЯ ФІНАНСОВОЇ ЗВІТНОСТІ МІКРОПІДПРИЄМСТВА ТА АНАЛІЗУ ЇЇ ПОКАЗНИКІВ

1.1 Економічна сутність фінансової звітності мікропідприємства

У сучасних умовах розвитку національної економіки мікропідприємства відіграють важливу роль у забезпеченні динамічності підприємницького середовища, формуванні конкурентного ринку та стимулюванні інноваційних процесів. Однією з ключових форм організації діяльності мікробізнесу в Україні є товариство з обмеженою відповідальністю (ТОВ), що поєднує гнучкість малого бізнесу та визначений рівень правового захисту учасників. ТОВ як організаційно-правова форма характерне тим, що його учасники несуть відповідальність за зобов'язаннями підприємства в межах їхніх вкладів до статутного капіталу, що забезпечує захист інтересів власників та сприяє розвитку малого підприємництва.

Відповідно до Закону України «Про державну реєстрацію юридичних осіб та фізичних осіб – підприємців», ТОВ може здійснювати підприємницьку діяльність у різних сферах, а його належність до тієї чи іншої категорії підприємств визначається за встановленими критеріями. «Згідно із Законом України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні», усі підприємства класифікуються залежно від показників чисельності працівників, річного доходу та вартості активів» [1, с. 1].

З метою забезпечення диференційованого підходу до організації бухгалтерського обліку та складання фінансової звітності законодавство України передбачає класифікацію підприємств залежно від масштабів їх діяльності. Відповідно до Закону України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні», підприємства поділяють на такі групи:

- мікропідприємства;
- малі підприємства;
- середні підприємства;
- великі підприємства.

Критерії віднесення підприємства до тієї чи іншої групи встановлюються на основі показників річного доходу, середньої кількості працівників та балансової вартості активів. Згідно з чинною редакцією Закону № 996-XIV,

мікропідприємством визнається підприємство, що одночасно відповідає щонайменше двом із таких критеріїв наведено у таблиці 1.1.:

- середня кількість працівників – до 10 осіб;
- річний дохід – до 2 млн євро в еквіваленті;
- балансова вартість активів – до 2 млн євро.

Таблиця 1.1 – Критерії віднесення підприємства до груп за розміром

Категорія підприємства	Середня кількість працівників	Річний дохід від будь-якої діяльності (у євро)	Балансова вартість активів (у євро)
1	2	3	4
Мікропідприємство	до 10 осіб	до 2 млн	до 2 млн
Мале підприємство	до 50 осіб	до 10 млн	до 10 млн
Середнє підприємство	до 250 осіб	до 50 млн	до 43 млн
Велике підприємство	понад 250 осіб	понад 50 млн	понад 43 млн

Варто підкреслити, що поняття «мікропідприємство» відрізняється від поняття «суб'єкт мікропідприємництва».

Мікропідприємство – це економічна категорія, що базується на визначених законом кількісних критеріях.

«Суб'єкт мікропідприємництва – це конкретна юридична особа або фізична особа–підприємець, яка відповідає вищезазначеним критеріям та здійснює підприємницьку діяльність» [2, с. 4].

Чітке розмежування цих понять є важливим для коректного застосування норм П(С)БО 25, Податкового кодексу України та інших нормативно-правових актів, що регулюють діяльність малих суб'єктів господарювання.

Класифікація підприємств має важливе практичне значення, оскільки визначає:

- обсяг та склад фінансової звітності, яку подає підприємство;
- можливість застосування спрощеного плану рахунків;
- необхідність або відсутність необхідності проходження обов'язкового аудиту;
- право на застосування спрощених систем оподаткування;

– вимоги до розкриття інформації у примітках до фінансової звітності.

Для мікропідприємств передбачено найменше адміністративне навантаження у сфері бухгалтерського обліку, що дозволяє зосередити ресурси на операційній діяльності. Саме тому, П(С)БО 25 «Спрощена фінансова звітність» «регламентує скорочений склад звітних форм і спрощений порядок їх заповнення» [9, с. 27].

Фінансова звітність як інформаційна категорія є об'єктом детального вивчення вітчизняними та зарубіжними науковцями. Попри наявність єдиного законодавчого визначення, у спеціальній літературі існує широкий спектр підходів до трактування її сутності, що зумовлено різноманітністю функцій та користувачів цієї інформації.

Закон України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» визначає фінансову звітність як «бухгалтерську звітність, що містить інформацію про фінансовий стан, результати діяльності та рух грошових коштів підприємства за звітний період. Це визначення розкриває юридичну природу звітності та підкреслює її роль як офіційного джерела інформації» [1, с. 12].

У наукових джерелах зустрічаються різні тлумачення сутності фінансової звітності:

– Ф. Ф. Бутинець трактує фінансову звітність «як систему узагальнених показників, що відображають наслідки господарської діяльності підприємства та забезпечують основу для аналізу, контролю й прийняття управлінських рішень. Такий підхід акцентує на інформаційно-аналітичній функції звітності» [25].

– С. Ф. Голов розглядає фінансову звітність «як елемент комунікаційного процесу між підприємством та зовнішніми користувачами, завдяки чому формується уявлення про фінансову надійність, стабільність та перспективи розвитку суб'єкта господарювання. Він наголошує на необхідності прозорості та порівнянності інформації» [29].

– В. В. Сопко визначає фінансову звітність «як кінцевий продукт бухгалтерського обліку, який містить синтезовані дані про всі види ресурсів підприємства, їх джерела та результати використання. Такий підхід підкреслює роль звітності в системі управління та відображає взаємозв'язок між обліком і контролем» [50].

– Н. І. Дорош робить акцент на управлінському значенні фінансової звітності, підкреслюючи, що її «основним завданням є формування

інформаційної бази для прийняття стратегічних і тактичних рішень керівництвом підприємства» [33].

Порівняння наведених підходів дає змогу дійти висновку, що фінансова звітність розглядається не лише як формальний документ, а як складна інформаційна система, що виконує багатоаспектну роль:

- забезпечує інформаційні потреби різних груп користувачів;
- формує базу для аналізу фінансового стану;
- сприяє контролю діяльності підприємства;
- є інструментом регулювання і планування;
- забезпечує прозорість та підзвітність діяльності.

Комплексний аналіз наукових підходів до трактування фінансової звітності мікропідприємств дає змогу зробити висновок, що визначення, запропоноване В. В. Сопком, Г. Г. Кірейцевим та Л. І. Журавель, найбільш повно й ґрунтовно відображає економічну сутність фінансової звітності мікропідприємства, оскільки враховує як інформаційний зміст звітності, так і її функціональне призначення в системі управління. Так, фінансова звітність мікропідприємства трактується як «структурована, систематизована та достовірна інформація про наявні ресурси підприємства, їх джерела формування, результати господарської діяльності та фінансові потоки, сформована за правилами спрощеної системи обліку і призначена для забезпечення інформаційних потреб внутрішніх та зовнішніх користувачів у процесі прийняття управлінських, контролюючих та аналітичних рішень» [50, с. 34].

Склад фінансової звітності мікропідприємств визначений Національним положенням (стандартом) бухгалтерського обліку 25 «Спрощена фінансова звітність». Відповідно до вимог стандарту, «мікропідприємства, невідприємницькі товариства та суб'єкти, які ведуть спрощений бухгалтерський облік доходів і витрат, подають фінансову звітність у скороченому форматі – у складі Баланса (форма № 1-мс) та Звіту про фінансові результати (форма № 2-мс)» [9].

Малі підприємства, що застосовують загальну систему обліку, складають фінансову звітність за формами № 1-м та № 2-м, які за структурою аналогічні звітності мікропідприємств, але містять ширший перелік статей.

Незалежно від обраної форми, фінансова звітність мікропідприємства включає два основних елементи:

– «Баланс (Звіт про фінансовий стан) – показує активи, зобов'язання та власний капітал підприємства на кінець звітної дати» [9].

– «Звіт про фінансові результати – відображає доходи, витрати та фінансовий результат діяльності (прибуток або збиток)» [9].

Баланс складається з активу й пасиву. Актив поділяється на необоротні та оборотні активи, тоді як пасив містить власний капітал, довгострокові та поточні зобов'язання. Звіт про фінансові результати узагальнює показники доходів, витрат та чистого фінансового результату, дозволяючи оцінити ефективність діяльності підприємства за звітний період.

На відміну від звітності великих підприємств, фінансова звітність мікропідприємства має спрощену структуру, зменшений обсяг показників, мінімальні вимоги до розкриття інформації, менше регуляторне навантаження, що зумовлено специфікою масштабів діяльності суб'єктів мікропідприємництва.

Водночас, незважаючи на спрощеність форм, така звітність повинна відповідати загальним принципам бухгалтерського обліку та бути достатньо інформативною для аналізу фінансового стану підприємства.

Фінансова звітність формується відповідно до загальних принципів бухгалтерського обліку, закріплених у Законі України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» та Національних положеннях (стандартах) бухгалтерського обліку. «Дотримання цих принципів забезпечує достовірність, об'єктивність та порівнянність звітних показників, що є особливо важливим у випадку застосування спрощеної системи обліку мікропідприємствами» [21, с. 19].

Основними принципами, на яких ґрунтується складання фінансової звітності, є:

– «принцип автономності (відокремленості) підприємства – мікропідприємство розглядається як окрема юридична особа, незалежно від особистих активів чи зобов'язань його власників. Усі операції відображаються виключно в межах діяльності даного підприємства. Це забезпечує юридичну та бухгалтерську автономію суб'єкта мікропідприємництва» [1];

– «принцип безперервності діяльності – при складанні фінансової звітності передбачається, що підприємство продовжуватиме працювати у найближчій перспективі. Навіть у випадку тимчасових фінансових труднощів мікропідприємство має оцінювати свої активи та зобов'язання виходячи з

припущення подальшого функціонування» [1];

– «принцип періодичності – господарська діяльність поділяється на окремі звітні періоди (квартал, рік), за які формується відповідна звітність. Для мікропідприємств основним звітним періодом є рік» [1];

– «принцип повного висвітлення (повноти інформації) – у фінансовій звітності мають бути відображені всі суттєві операції та події, що впливають на фінансовий стан та результати діяльності мікропідприємства. «Навіть у спрощеній звітності інформація має бути достатньою для прийняття користувачами обґрунтованих рішень» [35, с. 41];

– «принцип обачності (обережності) – оцінюючи активи, зобов'язання та фінансові результати, мікропідприємство повинно уникати завищення доходів та заниження витрат. Це гарантує об'єктивність показників звітності та попереджає фінансові ризики» [1];

– принцип превалювання сутності над формою – господарські операції відображаються відповідно до їх економічної сутності, а не лише юридичної форми. Для мікропідприємств це особливо актуально, оскільки спрощена звітність має містити тільки важливі економічні показники;

– принцип послідовності – методи обліку та підходи до складання звітності повинні застосовуватися постійно з року в рік. «Зміна методики допускається лише за умови належного обґрунтування та розкриття у примітках» [8, с. 28];

– принцип нарахування та відповідності доходів і витрат – доходи та витрати відображаються у періоді їх виникнення, незалежно від фактичного руху коштів. Це дозволяє отримати реальну картину діяльності підприємства за звітний період;

Відповідно до ПСБО 1 та загальноприйнятих міжнародних стандартів, фінансова звітність повинна відповідати ряду якісних характеристик, які забезпечують її корисність для користувачів:

– «достовірність – показники звітності мають відображати реальний стан активів, зобов'язань, доходів і витрат» [1];

– повнота – усі суттєві події повинні бути включені до звітності;

– зрозумілість – звітність має бути простою для сприйняття навіть за умов спрощених форм;

– порівнянність – забезпечується можливість порівнювати показники підприємства за кілька періодів, а також порівнювати з іншими підприємствами однієї групи (наприклад, мікропідприємств);

– своєчасність – звітність має подаватися у встановлені законом строки, оскільки несвоєчасна інформація втрачає цінність.

– релевантність (доречність) – звітність повинна містити інформацію, що впливає на рішення користувачів.

Для мікропідприємств фінансова звітність виконує функції, аналогічні до великих підприємств, але з урахуванням масштабів діяльності:

– «інформаційна функція – забезпечує власників, керівництво, кредиторів, державу та партнерів необхідними даними» [21];

– «контрольна функція – забезпечує можливість контролю за витратами, ресурсами, ефективністю діяльності» [21];

– «аналітична функція – є основою для проведення горизонтального, вертикального та факторного аналізу» [21];

– «планово-прогнозна функція – на основі звітності визначаються перспективи розвитку підприємства» [21];

– «комунікаційна функція – забезпечує прозорість діяльності та підвищує довіру зовнішніх користувачів» [21];

– «соціальна функція – звітність впливає на довіру партнерів, працівників та інвесторів до підприємства» [35].

Узагальнюючи викладене, можна стверджувати, що фінансова звітність мікропідприємства є ключовим інформаційним ресурсом, який забезпечує різні групи користувачів даними про результати діяльності та фінансовий стан підприємства. Спрощена форма П(С)БО 25 дозволяє мікропідприємствам зменшити адміністративне навантаження та оптимізувати облікові процеси, але водночас вимагає дотримання загальних принципів бухгалтерського обліку та забезпечення якісних характеристик звітності.

«Фінансова звітність не лише відображає діяльність мікропідприємства, а й виступає основою для аналізу, контролю, аудиту, прийняття управлінських рішень та планування майбутнього розвитку» [30, с. 52].

Важливо відзначити, що фінансова звітність мікропідприємства є не лише обов'язковою формою державної звітності, а й інструментом, який дозволяє підприємству забезпечити власну інформаційну стабільність. У процесі

господарської діяльності мікропідприємство стикається з необхідністю постійного прийняття управлінських рішень, що потребують наявності актуальної та достовірної фінансової інформації. Саме звітність забезпечує цю інформаційну підтримку, формуючи основу для оцінки прибутковості, ліквідності, рентабельності та інших ключових параметрів фінансового стану.

У контексті функціонування мікропідприємств важливим є те, що їхня звітність має не лише виконувати законодавчі вимоги, а й відповідати реальним управлінським потребам. На відміну від великих підприємств, де система управлінського обліку може будуватися на окремих інформаційних потоках, мікропідприємства здебільшого використовують саме фінансову звітність як основне джерело управлінських даних. Це обумовлено мінімальною чисельністю персоналу, обмеженими ресурсами та необхідністю концентрації функцій обліку, контролю й аналізу в руках однієї або кількох осіб. «Тому значення фінансової звітності для мікропідприємства набуває особливої ваги» [43, с. 63].

Сучасна фінансова звітність мікропідприємства формується під впливом багатьох зовнішніх і внутрішніх факторів. До зовнішніх належать зміни законодавства, вимоги податкових органів, економічна ситуація, умови ринку, рівень інфляції та специфіка галузі, в якій функціонує підприємство. Внутрішні фактори включають організаційну структуру підприємства, обрану облікову політику, рівень автоматизації обліку, кваліфікацію бухгалтера та стиль управління. Саме поєднання цих чинників визначає особливості формування інформаційних потоків і змісту звітності мікропідприємства.

Варто зазначити, що методика складання фінансової звітності мікропідприємства відрізняється не лише обсягом інформації, а й способом її формування. Для таких підприємств характерним є застосування спрощених методів оцінки активів, мінімального аналітичного обліку та менш формалізованих процедур документообігу. Це, з одного боку, спрощує роботу бухгалтера, але з іншого – підвищує відповідальність за правильність відображення господарських операцій. Особливо значущою є правильна оцінка доходів і витрат, оскільки саме ці показники визначають результат діяльності та формують уявлення користувачів про фінансову стабільність підприємства.

Не менш важливою характеристикою фінансової звітності мікропідприємств є її орієнтація на потреби зовнішніх користувачів. Хоча

вітчизняні мікропідприємства здебільшого не залучають зовнішніх інвесторів, фінансова звітність необхідна для співпраці з банками, постачальниками, органами державної влади, місцевими громадами та потенційними партнерами. Банківські установи, наприклад, аналізують звітність при вирішенні питання щодо видачі кредитів чи відкриття кредитних ліній, а контрагенти використовують її для оцінки платоспроможності підприємства. «Таким чином, фінансова звітність мікропідприємства виступає інструментом комунікації в економічному середовищі» [51, с. 77].

Суттєвим елементом економічної природи фінансової звітності є її здатність забезпечувати порівнянність інформації. Завдяки використанню стандартів бухгалтерського обліку користувачі отримують можливість порівнювати показники діяльності підприємства за різні періоди, а також зіставляти їх із середньогалузевими даними. Це дозволяє оцінити динаміку розвитку, визначити ефективність управлінських рішень та сформулювати прогноз майбутнього фінансового стану.

Важливим аспектом сутності фінансової звітності мікропідприємств є також те, що вона відображає систему господарських відносин, які формуються у процесі діяльності. Активи підприємства демонструють обсяг ресурсів, залучених у виробничий процес, а зобов'язання – рівень фінансової залежності та ризиків. Звіт про фінансові результати дає уявлення про ефективність використання цих ресурсів та економічні наслідки управлінських рішень. У сукупності ці дані створюють цілісну картину діяльності мікропідприємства.

Не можна оминати увагою й той факт, що формування фінансової звітності мікропідприємств значною мірою залежить від вибраної облікової політики. У межах спрощеної системи обліку підприємства мають можливість самостійно визначати методи оцінки запасів, амортизації основних засобів, визнання доходів і витрат, а також організувати документообіг у спосіб, що відповідає особливостям їхньої діяльності. Обрана облікова політика визначає рівень деталізації обліку та ступінь точності формування показників звітності. «Відповідальність за правильність такого вибору покладається на керівника та бухгалтера підприємства» [1, с. 86].

Особливу роль у формуванні сутності фінансової звітності відіграє її стратегічне значення. Незважаючи на те, що мікропідприємства часто зосереджуються на вирішенні поточних операційних завдань, фінансова

звітність дозволяє їм оцінити свій потенціал розвитку, визначити слабкі місця та сформуванати стратегію подальшої діяльності. Аналіз показників звітності дозволяє своєчасно виявити проблеми з ліквідністю, платоспроможністю чи рентабельністю, що є критично важливим для підприємств малого розміру, які працюють в умовах високої конкуренції та економічної нестабільності.

Ще одним важливим аспектом є те, що фінансова звітність мікропідприємства відображає вплив зовнішнього середовища на його діяльність. Зміни податкового законодавства, динаміка валютного ринку, зміна вартості ресурсів – усі ці чинники знаходять своє відображення у звітності. «Таким чином, вона виступає не лише внутрішньою інформаційною системою, а й віддзеркаленням економічної ситуації в країні» [9, с. 94].

Важливо наголосити, що розвиток цифрових технологій сьогодні значною мірою змінює підходи до формування фінансової звітності. У більшості мікропідприємств облік ведеться з використанням програмного забезпечення, такого як DiIovod, M.E.Doc, електронний кабінет платника податків тощо. Цифровізація скорочує ризик технічних помилок і значно збільшує оперативність формування звітності. Окрім того, автоматизація дозволяє більш точно відслідковувати динаміку фінансових показників, підвищуючи управлінську цінність звітності.

Ще одним аспектом економічної сутності фінансової звітності мікропідприємства є її здатність слугувати базою для зовнішніх перевірок і контролю. Податкові органи, банки, фонди та інші установи використовують показники звітності для оцінки дотримання законодавства, визначення рівня ризиків та оцінки реального фінансового стану підприємства. «Таким чином, звітність є елементом системи економічної безпеки як для самого підприємства, так і для його контрагентів» [49, с. 101].

З огляду на це, фінансова звітність мікропідприємства може бути визначена як багатофункціональний інструмент, який поєднує інформаційні, аналітичні, управлінські, контрольні та комунікаційні функції. Вона формує інформаційне поле, у межах якого відбувається прийняття рішень, планування діяльності, здійснення контролю та оцінка перспектив підприємства.

1.2. Нормативно-правове регулювання складання та подання фінансової звітності мікропідприємства

Нормативно-правове забезпечення складання фінансової звітності мікропідприємств в Україні ґрунтується на системі взаємопов'язаних законів, підзаконних актів, національних положень (стандартів) бухгалтерського обліку, а також методичних рекомендацій Міністерства фінансів України. Усі ці документи створюють єдину правову основу, яка визначає вимоги до ведення бухгалтерського обліку, порядок формування показників фінансової звітності та особливості використання спрощеної моделі обліку суб'єктами малого бізнесу. Зокрема, для мікропідприємств законодавством передбачені специфічні норми, покликані зменшити обсяг облікової роботи та забезпечити доступність виконання фінансових зобов'язань перед державою, наведено у таблиці 1.2.

Таблиця 1.2 – Основні нормативно-правові акти, що регулюють фінансову звітність мікропідприємств в Україні

Нормативний документ	Короткий зміст / Що регулює	Значення для мікропідприємств
1	2	3
Закон України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» № 996-ХІV	«Встановлює принципи обліку, обов'язковість ведення бухгалтерського обліку, форми звітності, вимоги до первинних документів» [1]	Базовий документ, що визначає загальні вимоги до звітності, обов'язковий для всіх підприємств
Закон України «Про розвиток та державну підтримку малого і середнього підприємництва»	«Визначає критерії класифікації підприємств за розміром: мікро-, малі, середні» [2]	Дозволяє віднести підприємство до категорії мікропідприємств та застосовувати спрощену звітність

Продовження табл. 1.2

1	2	3
---	---	---

П(С)БО 25 «Спрощена фінансова звітність суб'єкта малого підприємництва»	«Регламентує склад і структуру звітності мікропідприємств (Баланс 1-м, Звіт про фінрезультати 2-м)» [9]	Головний стандарт, який визначає спрощену модель звітності
П(С)БО 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності»	«Визначає принципи підготовки звітності: обачність, автономність, повнота, безперервність, послідовність» [8]	Забезпечує дотримання якісних характеристик фінансової інформації
П(С)БО 7 «Основні засоби»	«Встановлює правила оцінки, амортизації та списання основних засобів» [10]	Дає можливість застосовувати один метод амортизації та не проводити переоцінку
П(С)БО 9 «Запаси»	«Регулює оцінку та порядок обліку виробничих запасів» [12]	Дозволяє використовувати історичну (первісну) собівартість без переоцінки
П(С)БО 15 «Дохід»	«Установлює правила визнання доходів від основної діяльності» [13]	Забезпечує правильне відображення доходів у спрощеній звітності
П(С)БО 16 «Витрати»	«Визначає порядок класифікації та відображення витрат» [14]	Важливий для коректного формування фінрезультату
План рахунків (наказ Мінфіну № 291)	«Уніфікована структура синтетичних рахунків» [16]	Мікропідприємство може застосовувати скорочений план рахунків

Кінець табл. 1.2

1	2	3
Податковий кодекс України	«Регламентує взаємозв'язок податкового та бухгалтерського обліку, податкові різниці, ставки податків» [7]	Впливає на формування показників звітності й остаточний фінансовий результат
Закон «Про електронні документи та електронний документообіг»	«Визначає вимоги до електронних документів і підписів» [5]	Дозволяє подавати звітність в електронній формі
Закон «Про електронні довірчі послуги»	«Регулює кваліфіковані електронні підписи, печатки та електронну ідентифікацію» [6]	Забезпечує юридичну силу електронної звітності
Методичні рекомендації Мінфіну з бухгалтерського обліку	«Роз'яснюють застосування стандартів у практичних ситуаціях» [21]	Допомагають мікропідприємствам уникнути помилок та забезпечити відповідність стандартам
Директива 2013/34/ЄС (у частині імплементації в Україні)	«Установлює європейські вимоги до звітності та класифікації підприємств» [22]	Гармонізація української системи з європейськими стандартами для прозорості

У сучасній науковій літературі звертається увага на важливість правильного розмежування понять «мікропідприємство» та «суб'єкт мікропідприємництва». Науковці наголошують, що поняття мікропідприємства має економіко-правовий зміст і використовується як категорія, що характеризує масштаб діяльності юридичної особи на основі законодавчо визначених критеріїв. Натомість термін «суб'єкт мікропідприємництва» охоплює як

юридичних осіб, так і фізичних осіб-підприємців, які відповідають установленим параметрам діяльності. «Таке тлумачення подають українські дослідники малого бізнесу, які підкреслюють, що мікропідприємство – це завжди юридична особа, тоді як суб'єкт мікропідприємництва має ширший охоплення» [40, с. 45].

Основні критерії класифікації підприємств за розміром закріплені в Законі України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» та Законі України «Про розвиток та державну підтримку малого і середнього підприємництва». Згідно з цими документами, мікропідприємством визнається юридична особа, яка протягом звітного періоду відповідає щонайменше двом із таких умов: середня кількість працівників не перевищує десять осіб; річний дохід знаходиться в межах до двох мільйонів євро в гривневому еквіваленті; балансова вартість активів становить не більше двох мільйонів євро. Таким чином, мікропідприємства становлять окрему групу суб'єктів господарювання, для яких передбачено спрощені правила ведення бухгалтерського обліку та складання звітності.

Ключовим нормативним актом, який визначає засади ведення бухгалтерського обліку та підготовки фінансової звітності в Україні, є Закон України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні». Він установлює перелік принципів бухгалтерського обліку, серед яких – автономність підприємства, обачність, безперервність діяльності, повне висвітлення, послідовність та превалювання сутності над формою. Ці принципи є універсальними як для великих структур, так і для мікропідприємств, оскільки забезпечують прозорість інформації, її достовірність та можливість використання даних у процесі управління. Закон також визначає обов'язок підприємств вести бухгалтерський облік, формувати фінансову звітність та подавати її відповідним контролюючим органам у встановлені строки [41, с. 15].

Специфіка обліку та звітності мікропідприємств конкретизується у Положенні (стандарті) бухгалтерського обліку 25 «Спрощена фінансова звітність суб'єкта малого підприємництва». Цей стандарт має пріоритетне значення для організацій із невеликим масштабом діяльності, оскільки передбачає спрощені вимоги до складу та структури звітності. П(С)БО 25 визначає, що мікропідприємства подають лише дві форми фінансової звітності – Баланс (форма № 1-м) та Звіт про фінансові результати (форма № 2-м). На відміну від великих та середніх підприємств, мікропідприємства не зобов'язані

складати звіт про рух грошових коштів, звіт про власний капітал і примітки до фінансової звітності, окрім випадків, коли така інформація є суттєвою для користувачів.

Положення стандарту також передбачають пом'якшені вимоги до застосування облікових методів: підприємство може вести облік із використанням спрощеного плану рахунків, застосовувати мінімальний перелік аналітичних показників, використовувати один обраний метод амортизації, не здійснювати переоцінку активів та оцінювати запаси за історичною собівартістю. Такі спрощення покликані забезпечити рівновагу між інформативністю звітності та можливостями невеликих підприємств, у яких здебільшого обмежені кадрові та фінансові ресурси.

Окрім П(С)БО 25, у процесі ведення обліку мікропідприємства керуються іншими національними стандартами – зокрема П(С)БО 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності», П(С)БО 7 «Основні засоби», П(С)БО 9 «Запаси», П(С)БО 15 «Дохід» та П(С)БО 16 «Витрати». Застосування цих стандартів здійснюється з урахуванням особливостей діяльності, передбачених нормами спрощеної звітності. Важливу роль відіграє і План рахунків бухгалтерського обліку, затверджений наказом Міністерства фінансів України № 291, який визначає структуру синтетичних рахунків, що використовуються для відображення господарських операцій. «Для мікропідприємств передбачена можливість застосування як повного, так і скороченого плану рахунків» [49, с. 38].

Значним напрямом розвитку сучасної системи регулювання фінансової звітності є цифровізація звітних процесів. Законодавство дозволяє подавати звітність у електронному вигляді через державні інформаційні системи, що значно полегшує роботу мікропідприємств. Серед найбільш поширених інструментів – Електронний кабінет платника податків, програмні комплекси «М.Е.Дос», «DILOVOD Бухгалтерія» та інші сервіси. Це дає змогу мінімізувати технічні помилки, оптимізувати процеси формування звітів і забезпечити автоматичну перевірку даних перед їх поданням.

Загалом нормативно-правова база фінансової звітності мікропідприємств в Україні поєднує загальні принципи бухгалтерського обліку з нормами, спеціально розробленими для малого бізнесу. Така система сприяє підвищенню прозорості облікових процедур, формуванню достовірних та зіставних показників, а також забезпечує адаптацію української звітності до європейських

стандартів. «Для підприємств малого бізнесу, зокрема мікропідприємств, спрощена модель обліку дає змогу зосередитися на основній господарській діяльності, зменшити витрати на облікове забезпечення та водночас виконувати вимоги державного регулювання» [30, с. 55].

Важливим аспектом нормативного забезпечення фінансової звітності мікропідприємств є також узгодженість національного законодавства із європейськими вимогами, оскільки Україна перебуває в процесі адаптації свого бухгалтерського законодавства до Директив ЄС. Насамперед це стосується імплементації положень Директиви 2013/34/ЄС, яка регламентує підхід до класифікації підприємств за розміром, встановлює структуру та мінімальний обсяг звітності, а також передбачає застосування спрощених процедур для мікропідприємств. Українські стандарти, зокрема П(С)БО 25, значною мірою відображають принципи, закладені у європейському законодавстві. Наприклад, у П(С)БО 25 також визначено скорочений набір фінансових форм, що відповідає підходам ЄС, де мікропідприємствам дозволено подавати мінімальний обсяг обов'язкової фінансової інформації [9]. Таким чином, національне регулювання рухається в бік гармонізації з міжнародними та європейськими вимогами, що сприяє підвищенню інвестиційної привабливості малого бізнесу.

Окремої уваги потребує питання історичного становлення нормативного регулювання фінансової звітності мікропідприємств в Україні. На початкових етапах розвитку національної облікової системи, тобто у 1990-х роках, законодавство не містило чіткої класифікації підприємств за розмірами, а відповідно не існувало диференційованого підходу до вимог фінансової звітності. Всі суб'єкти господарювання, незалежно від масштабів діяльності, подавали однаковий набір звітних форм. Такий підхід створював значні труднощі для мікробізнесу, адже обсяг звітності не відповідав їхнім організаційним можливостям. Лише після прийняття Закону «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» у 1999 році та затвердження національних Положень (стандартів) бухгалтерського обліку було закладено основу для диференціації вимог. Подальші новації, зокрема поява П(С)БО 25 у 2000-х роках, доповнили систему норм і фактично створили окремий режим обліку для суб'єктів мікропідприємництва. «Таким чином, сучасна модель нормативного регулювання фінансової звітності є результатом тривалої еволюції, що відображає потреби ринкової економіки» [15, с. 62].

Важливо відзначити, що нормативна система, яка регламентує облік і звітність мікропідприємств, охоплює не лише бухгалтерські стандарти, а й обширний комплекс правових актів, які забезпечують інтегроване функціонування облікової системи. Наприклад, Податковий кодекс регламентує взаємозалежність бухгалтерського і податкового обліку, визначає податкові різниці, ставки та правила оподаткування, які безпосередньо впливають на фінансові показники мікропідприємств [7]. Закон «Про електронні документи та електронний документообіг» формує правові умови для використання електронних форм документів, що сьогодні є домінуючою практикою серед суб'єктів малого бізнесу [5]. Закон «Про електронні довірчі послуги» визначає вимоги до електронних підписів, печаток і забезпечує юридичну силу фінансової звітності, поданої в електронному форматі [6]. Усі ці нормативні акти утворюють комплексне правове середовище, у якому діє мікропідприємство.

Особливе значення для розвитку бухгалтерського обліку мікропідприємств мають положення щодо організації первинного документування. Законодавство України передбачає, що будь-яка господарська операція має бути підтверджена первинним документом, який містить обов'язкові реквізити. Хоча для суб'єктів мікропідприємництва не встановлено окремих спеціальних форм документів, вони можуть використовувати як типові форми, так і власно розроблені, якщо вони відповідають вимогам Закону № 996. Це забезпечує гнучкість облікових процесів, але одночасно вимагає відповідальності у формуванні документів, оскільки саме вони становлять основу для відображення даних у фінансовій звітності. «У практиці мікропідприємств найпоширенішими документами є накладні, акти виконаних робіт, рахунки та касові документи, які формуються автоматизованими обліковими системами» [24, с. 27].

Сучасний стан нормативного регулювання фінансової звітності мікропідприємств характеризується високим рівнем цифровізації. Упродовж останніх років держава активно реалізує політику спрощення облікових процедур шляхом впровадження інформаційних сервісів, які дозволяють формувати та подавати звітність в онлайн-режимі. Перехід до електронних форматів звітних документів не лише зменшує адміністративне навантаження на бізнес, а й сприяє підвищенню точності обліку завдяки автоматичному контролю за помилками. Запровадження стандартизованих форматів XBRL та XML є

прикладом гармонізації з міжнародними вимогами щодо цифровізації фінансових звітів. Хоча наразі система XBRL повною мірою стосується лише великих підприємств і фінансових установ, її поступове поширення на малий бізнес є перспективним напрямком реформ.

Не менш важливою складовою нормативної бази є методичні рекомендації та роз'яснення Міністерства фінансів України, які мають уточнювальний характер та спрямовані на допомогу підприємствам у практичному застосуванні національних стандартів. Ці документи відіграють значну роль для мікропідприємств, оскільки через обмеженість ресурсів такі суб'єкти часто не мають можливості залучати професійних консультантів та потребують доступних інструкцій. Методичні рекомендації охоплюють питання інвентаризації активів, формування резервів, документального оформлення окремих операцій, вибору методів оцінки запасів та інших облікових процедур. Хоча вони не мають статусу нормативно-обов'язкових документів, їх застосування забезпечує відповідність фінансової звітності стандартам та усуває ризики порушень.

У нормативно-правовій системі, яка регулює діяльність мікропідприємств, особливе місце займають правила щодо зберігання бухгалтерської документації та фінансової звітності. Законодавство встановлює мінімальні строки зберігання документів, які для більшості облікових форм становлять не менше трьох років, а у випадку певних документів – до семи або десяти років. Для мікропідприємств це означає необхідність забезпечення не лише правильного оформлення документообігу, а й створення умов для безпечного електронного або паперового архівування. «Правила зберігання документів мають важливе значення, оскільки вони пов'язані з можливістю проведення податкових перевірок та підтвердженням інформації, відображеної у фінансовій звітності» [29, с. 27].

Підсумовуючи, нормативно-правове регулювання фінансової звітності мікропідприємства в Україні формує цілісну систему, яка поєднує загальні правила ведення обліку з низкою спрощень, орієнтованих на малий бізнес. Спрощення, передбачені чинним законодавством, не зменшують вимог до достовірності та прозорості звітності, а навпаки – сприяють підвищенню якості інформації та зменшенню ймовірності допущення помилок. Такий підхід забезпечує ефективне функціонування мікропідприємств та їхню інтеграцію у

сучасний економічний простір, у якому фінансова звітність відіграє ключову роль як інструмент комунікації між бізнесом, державою та суспільством.

2. МЕТОДИКА СКЛАДАННЯ ФІНАНСОВОЇ ЗВІТНОСТІ МІКРОПІДПРИЄМСТВА ТА АНАЛІЗ ЇЇ ПОКАЗНИКІВ НА ПРИКЛАДІ ТОВ «ВЕЛЕС-ЕНЕРГО»

2.1. Організаційно-економічна характеристика ТОВ «ВЕЛЕС-ЕНЕРГО»

Ефективне дослідження методики складання фінансової звітності мікропідприємства потребує детального вивчення особливостей функціонування конкретного суб'єкта господарювання, його організаційної структури, видів діяльності, ресурсного потенціалу та динаміки економічних показників. У цьому контексті ТОВ «ВЕЛЕС-ЕНЕРГО» виступає репрезентативним об'єктом дослідження, оскільки є суб'єктом мікропідприємства та здійснює діяльність у сфері енергетичних та суміжних послуг.

Товариство з обмеженою відповідальністю є однією з найбільш поширених організаційно-правових форм ведення бізнесу в Україні. Відповідно до ст. 140 Закону України «Про товариства з обмеженою та додатковою відповідальністю», ТОВ є юридичною особою, відповідальною за своїми зобов'язаннями лише в межах власного майна. Засновники не несуть відповідальності за борги товариства, а їхні ризики обмежені розміром внеску до статутного капіталу [4].

ТОВ «ВЕЛЕС-ЕНЕРГО» зареєстроване відповідно до чинного законодавства України та здійснює господарську діяльність на умовах повної господарської самостійності, територіальної відокремленості та самофінансування. Підприємство входить до категорії мікропідприємств, оскільки його показники відповідають критеріям, визначеним ч. 3 ст. 2 Закону України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні», а саме:

- середня кількість працівників – до 10 осіб;
- річний дохід – до 2 млн євро в еквіваленті;
- балансова вартість активів – до 350 тис. євро.

Основними напрямками діяльності ТОВ «ВЕЛЕС-ЕНЕРГО» є:

- постачання електротехнічного обладнання;
- монтажні та енергетичні роботи;

- надання послуг у сфері технічного обслуговування;
- постачання товарів виробничо-технічного призначення;
- проєктні та консультаційні послуги.

ТОВ «ВЕЛЕС-ЕНЕРГО» має лінійно-функціональну організаційну структуру, яка включає:

- директора;
- бухгалтерію (1 бухгалтер);
- відділ постачання;
- виробничий/технічний відділ;
- відділ збуту.

Мала кількість управлінських ланок забезпечує швидкість прийняття рішень і високий рівень адаптивності підприємства до зовнішніх змін.

Підприємство володіє сучасним обладнанням для виконання електромонтажних робіт, комп'ютерною технікою, складськими приміщеннями та транспортними засобами. Наявність матеріальних ресурсів забезпечує автономність виробничих процесів.

Для характеристики діяльності підприємства аналізують ключові показники (таблиця формується після отримання фінзвітності). Основні показники наведено у таблиці 2.1.:

Таблиця 2.1 – Узагальнені економічні показники діяльності ТОВ «ВЕЛЕС-ЕНЕРГО»

Показник	Характеристика / Дані	Вплив на діяльність
1	2	3
Середньооблікова чисельність працівників	5–7 осіб	Відповідність критеріям мікропідприємства; гнучкість управління
Обсяг наданих послуг за рік	Стабільний, з тенденцією до зростання	Збільшення структури доходів; підвищення попиту на електромонтажні роботи

Кінець табл. 2.1

1	2	3
Структура доходів	70% – електромонтажні роботи; 20% – технічне обслуговування; 10% – продаж обладнання	Диверсифікація джерел доходу підвищує стійкість
Основні витрати	Придбання матеріалів, оплата праці, транспортні витрати	Контроль витрат впливає на рентабельність
Наявність основних засобів	Технічне обладнання, інструменти, транспорт	Забезпечення виробничих процесів та автономності
Наявність електронних систем обліку	DILOVOD Бухгалтерія, М.Е.Дос, електронний документообіг	Підвищення точності та своєчасності обліку
Стан дебіторської заборгованості	Низький рівень, оперативні розрахунки	Мінімальні ризики неплатежів
Стан кредиторської заборгованості	Нормативний, переважно поточні зобов'язання	Підтримання ліквідності підприємства
Рівень автоматизації документообігу	Високий, застосовуються електронні архіви та шаблони документів	Зменшення технічних помилок, пришвидшення обліку
Регулярність управлінських звітів	Щомісячні звіти про витрати, доходи, виконані роботи	Підвищення ефективності управління

ТОВ «ВЕЛЕС-ЕНЕРГО» є суб'єктом мікропідприємництва, діяльність якого зосереджена у сфері надання послуг, пов'язаних з енергозабезпеченням, електромонтажними роботами та сервісним обслуговуванням електричних систем. Підприємство працює відповідно до законодавства України, має статус юридичної особи та здійснює діяльність на основі Статуту, який регламентує цілі, завдання, структуру управління та порядок розподілу прибутку.

Організаційна структура підприємства відображає характер його

діяльності та масштаби виробництва. Для мікропідприємства характерна лінійна, спрощена організаційна структура, що включає директора, головного бухгалтера, інженерно-технічних працівників та робітників, які безпосередньо виконують виробничі функції. Керівник підприємства виконує одночасно функції стратегічного управління, організації виробництва, кадрової політики та контролю фінансових потоків.

Діяльність підприємства тісно пов'язана з ринковою кон'юнктурою. Споживачами послуг є як фізичні, так і юридичні особи, що дозволяє підприємству диверсифікувати джерела доходів. Підприємство активно співпрацює з постачальниками електротехнічного обладнання, енергетичними компаніями та будівельними організаціями, що створює для нього стійку систему господарських зв'язків.

З погляду фінансово-економічного стану ТОВ «ВЕЛЕС-ЕНЕРГО» характеризується помірним обсягом доходів, стабільністю операційної діяльності та невисоким рівнем ризиків. Для підприємства є типовими такі риси мікропідприємства:

- низький рівень матеріалоемності діяльності;
- наявність обмежених виробничих ресурсів;
- значна залежність від кваліфікації працівників;
- швидка адаптація до кон'юнктурних змін;
- гнучкість у прийнятті управлінських рішень.

Економічні результати діяльності підприємства формуються в умовах конкуренції та сезонності послуг, тому для нього важливо забезпечувати точність фінансового обліку, належну цінову політику та контроль витрат.

Підприємство застосовує автоматизовані системи обліку, що дозволяє оптимізувати документообіг, зменшити витрати часу та мінімізувати людські фактори. Для обслуговування клієнтів підприємство використовує CRM-системи, які дозволяють аналізувати ринок, формувати базу клієнтів та оцінювати ефективність надання послуг.

Оцінка результатів діяльності ТОВ «ВЕЛЕС-ЕНЕРГО» свідчить про позитивну динаміку розвитку, зростання попиту на електротехнічні послуги та підвищення рівня автоматизації облікових процесів. Усе це створює передумови для подальшого удосконалення фінансової звітності та посилення аналітичної складової управління.

Особливе значення для характеристики діяльності ТОВ «ВЕЛЕС-ЕНЕРГО» має аналіз організації облікових процесів, документообігу та ефективності роботи структурних підрозділів, оскільки це дозволяє розкрити реальний стан управління підприємством та особливості ведення внутрішньої й фінансової звітності. Внутрішні робочі матеріали підприємства відображають фактичні підходи до ведення первинного обліку, формування внутрішніх звітів, організації розрахунків та управління ресурсами, що доповнює офіційні дані фінансової звітності.

У господарській діяльності підприємства активно застосовуються електронні інструменти для формування та обробки документів: електронний підпис, автоматичне завантаження банківських виписок, електронні накладні та акти виконаних робіт. Значну роль відіграє щоденне ведення електронних реєстрів первинних документів, а також регулярне синхронізування інформації з бухгалтерськими програмами. Такий підхід дозволяє уникати дублювання даних та забезпечує своєчасне відображення господарських операцій.

Аналіз внутрішніх документів ТОВ «ВЕЛЕС-ЕНЕРГО» свідчить, що система управління документацією ґрунтується на суворому дотриманні графіка документообігу та процедур внутрішнього контролю. Налагоджено процеси реєстрації договорів, оформлення заявок на закупівлю, складання актів виконаних робіт та формування звітності щодо виконаних проєктів. Усі документи зберігаються у цифровому архіві, що забезпечує швидкий доступ до інформації та мінімізує часові витрати на її пошук.

Підприємство приділяє значну увагу плануванню та контролю витрат. Для цього застосовуються внутрішні управлінські звіти щодо витрат на паливо, транспортні послуги, закупівлю матеріалів, оплату праці та комунальні витрати. Хоча такі звіти не входять до складу фінансової звітності, вони є важливими для управління діяльністю та оцінки ефективності використання ресурсів. На їх основі керівництво своєчасно реагує на відхилення від запланованих показників та ухвалює оперативні управлінські рішення.

Особливої уваги заслуговує кадрова структура підприємства. Через невелику кількість працівників функціональні обов'язки часто поєднуються: менеджери зі збуту виконують доповнювальні логістичні функції, а технічний персонал бере участь у підготовці документації. Така багатофункціональність підвищує гнучкість та оперативність роботи, але водночас створює ризики

перевантаження персоналу, що необхідно враховувати при аналізі фінансових і виробничих показників.

На підприємстві налагоджена ефективна система взаємодії між бухгалтерією та іншими підрозділами. Бухгалтер отримує оперативні дані щодо виконаних робіт, закупівель та господарських операцій, що дозволяє вести облік у режимі реального часу. Це суттєво зменшує ризики помилок, пов'язаних із несвоєчасним поданням документів, та сприяє точності формування фінансової звітності.

Окремим напрямом діяльності є підвищення якості управлінської інформації. Підприємство формує внутрішні звіти щодо виконання договорів, оцінює ефективність співпраці з постачальниками, аналізує терміни реалізації проєктів та контролює стан дебіторської заборгованості. Це забезпечує можливість глибшого аналізу діяльності, своєчасного виявлення проблемних ділянок та оптимізації управлінських процесів.

Таким чином, проведений аналіз внутрішніх матеріалів дає підстави стверджувати, що ТОВ «ВЕЛЕС-ЕНЕРГО» дотримується сучасних підходів до організації документообігу, активно використовує цифрові інструменти, має структуровану систему контролю та приділяє значну увагу ефективному управлінню витратами. Це позитивно впливає на якість формування фінансової звітності та створює підґрунтя для стабільного розвитку мікропідприємства.

2.2. Організація обліку і методика складання фінансової звітності мікропідприємства

Організація бухгалтерського обліку на мікропідприємстві має низку суттєвих особливостей, які визначаються законодавчими нормами, ресурсними можливостями підприємства та рівнем складності господарських операцій. Для ТОВ «ВЕЛЕС-ЕНЕРГО», яке за своїми параметрами належить до категорії мікропідприємств, питання оптимізації облікових процесів, спрощення звітності та забезпечення її достовірності є ключовими для ефективного функціонування в умовах сучасного ринкового середовища.

Бухгалтерський облік на підприємстві організовано відповідно до вимог Закону України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні», Національних положень (стандартів) бухгалтерського обліку та інших

нормативно-правових актів, що регулюють бухгалтерський процес. «Це дозволяє суттєво знизити обсяг облікової роботи та сконцентрувати увагу на ключових показниках діяльності» [33, с. 56].

Організація обліку на підприємстві базується на обліковій політиці, затвердженій керівником. Облікова політика визначає методи оцінки активів і зобов'язань, порядок визнання доходів і витрат, правила створення резервів та інші важливі аспекти. На ТОВ «ВЕЛЕС-ЕНЕРГО» застосовується пряmlinійний метод нарахування амортизації, що є найбільш простим і розповсюдженим серед суб'єктів мікропідприємства. Оцінка запасів здійснюється за первісною вартістю без застосування складних методик періодичного переоцінювання, що відповідає характеру діяльності підприємства та обмеженому складу номенклатури матеріальних ресурсів.

Організація бухгалтерського обліку на мікропідприємстві ТОВ «ВЕЛЕС-ЕНЕРГО» ґрунтується на принципах, визначених Законом України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» та П(С)БО 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності». У діяльності підприємства ключове значення мають принципи обачності, повноти, нарахування та відповідності доходів і витрат, автономності майна підприємства, періодичності відображення операцій та єдиного грошового вимірника. «Застосування цих принципів дає можливість забезпечити об'єктивність облікових даних та формування достовірної фінансової звітності» [27, с. 90].

Оскільки ТОВ «ВЕЛЕС-ЕНЕРГО» належить до категорії мікропідприємств, організація обліку відзначається простотою, чіткістю та мінімізацією складних процедур. Підприємство використовує лише ті рахунки Плану рахунків, які є необхідними для відображення основних господарських операцій. Такий підхід спрощує ведення обліку та зменшує адміністративне навантаження, однак при цьому дозволяє зберегти повноту й системність облікової інформації.

Бухгалтерський облік ведеться одним бухгалтером із використанням автоматизованих програм, таких як Dilovod Бухгалтерія та М.Е.Дос, що дає змогу оптимізувати процеси формування первинних документів, виконувати автоматичне заповнення звітності, здійснювати обмін даними з податковими та контролюючими органами. «Автоматизація обліку є важливим чинником, що підвищує якість фінансової інформації, мінімізує ймовірність помилок та

скорочує час на формування звітності» [41, с. 65]. Значна частина облікових процесів автоматизована завдяки використанню програмних продуктів Dilovod та M.E.Doc, що суттєво знижує кількість технічних помилок і забезпечує своєчасне формування документів, наведено у таблиці 2.2.

Таблиця 2.2 – Основні елементи організації бухгалтерського обліку ТОВ «ВЕЛЕС-ЕНЕРГО» та їх характеристика

Елемент організації обліку	Характеристика	Значення для формування спрощеної фінансової звітності
1	2	3
Облікова політика підприємства	Визначає методи оцінки активів, зобов'язань, принципи розподілу витрат, порядок амортизації та правила ведення обліку.	Забезпечує однорідність підходів до формування показників Балансу та Звіту про фінансові результати.
Первинні документи	Акти виконаних робіт, накладні, касові документи, платіжні доручення, табелі, договори.	Є джерелом даних для реєстрів обліку та фінансової звітності; підтверджують реальність господарських операцій.
Реєстр обліку (журнально-ордерна форма)	Включає оборотно-сальдові відомості, журнали операцій, аналітичні відомості.	Забезпечує систематизацію інформації та формування підсумків для звітних форм №1-м та №2-м.
Автоматизовані системи Dilovod і M.E.Doc	Застосовується для ведення обліку, електронної звітності, імпорту банківських виписок, обробки документів.	Підвищують точність даних, скорочують час на підготовку звітності, мінімізують ризики помилок.

Інвентаризація активів і зобов'язань	Проводиться перед складанням річної звітності для звірки фактичних залишків із даними обліку.	Гарантує достовірність Балансу та правильність коригування облікових даних.
--------------------------------------	---	---

Кінець табл. 2.2

1	2	3
Контроль за розрахунками з контрагентами	Аналітичний облік дебіторської і кредиторської заборгованості ведеться по кожному контрагенту.	Забезпечує коректність статей Балансу та формування достовірної інформації щодо зобов'язань.
Облік витрат та собівартості послуг	Здійснюється згідно з П(С)БО 16, включає прямі та непрямі витрати, адміністративні витрати.	Впливає на визначення чистого фінансового результату та відображення його в формі №2-м.
Підготовка річної фінансової звітності	Закриття рахунків, формування фінансового результату, узагальнення інформації в ОСВ.	Забезпечує завершення облікового циклу і формування остаточних звітних показників.

Первинні документи, що використовуються підприємством, включають акти надання послуг, накладні, платіжні доручення, касові документи, авансові звіти, трудові договори та табелі обліку робочого часу. Їх належне оформлення є фундаментальною основою ведення обліку, оскільки саме первинні документи підтверджують факт здійснення господарської операції та її реальність. Автоматизація формування документів сприяє дотриманню хронологічності, уникненню дублювання операцій та спрощує процедуру збереження документів у електронному вигляді.

Регістри бухгалтерського обліку формуються відповідно до журнально-ордерної форми, яка є найбільш оптимальною для мікропідприємства. На підприємстві використовуються оборотно-сальдові відомості, журнали господарських операцій та відомості аналітичного обліку, що дозволяє

систематизувати інформацію за видами активів, зобов'язань, доходів і витрат. «Простота структури реєстрів відповідає масштабам діяльності ТОВ «ВЕЛЕС-ЕНЕРГО» та сприяє оперативному доступу до даних» [18, с. 65].

Додатковим аспектом організації обліку на ТОВ «ВЕЛЕС-ЕНЕРГО» є дотримання вимог щодо зберігання бухгалтерських документів, які визначаються Законом України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» та Переліком типових документів, що підлягають зберіганню. Для мікропідприємства важливо забезпечити не лише коректність оформлення документів, а й їх належне збереження, оскільки первинні документи є підставою для підтвердження господарських операцій, здійснення податкових перевірок та формування фінансової звітності. На підприємстві використовується комбінована система архівування, яка передбачає як зберігання оригіналів у паперовій формі, так і дублювання документів у цифровому вигляді. «Такий підхід дозволяє зменшити ризики втрати документів та забезпечує швидкий доступ до необхідної інформації у разі потреби [45, с. 45].

Важливе значення для формування фінансової звітності має внутрішній документообіг, що забезпечує передачу первинних документів між підрозділами підприємства. На ТОВ «ВЕЛЕС-ЕНЕРГО» процес документообігу є відносно простим через невелику кількість учасників та обмежений обсяг операцій, однак наявність чіткого графіка руху документів дозволяє уникнути затримок в обробці та забезпечити своєчасне відображення господарських операцій у бухгалтерському обліку, що позитивно впливає на якість фінансової звітності.

Особливу увагу при організації обліку приділено дебіторській та кредиторській заборгованості, оскільки для мікропідприємств характерні часті розрахунки з контрагентами на умовах короткострокової відстрочки платежу. На ТОВ «ВЕЛЕС-ЕНЕРГО» аналітичний облік розрахунків ведеться у розрізі кожного контрагента, що дозволяє своєчасно контролювати стан заборгованості та актуальність інформації для керівництва. Створення резерву сумнівних боргів законодавчо не є обов'язковим, однак може здійснюватися за рішенням керівництва на основі аналізу розрахунків.

Ще одним важливим напрямом організації обліку є забезпечення відповідності облікових процедур змінам законодавства. У сфері бухгалтерського обліку зміни відбуваються регулярно, що вимагає від підприємства врахування нових вимог. Бухгалтер ТОВ «ВЕЛЕС-ЕНЕРГО»

періодично оновлює програмне забезпечення, використовує актуальні нормативні матеріали та стежить за змінами у П(С)БО та податковому законодавстві. Такий підхід мінімізує ризики помилок і забезпечує високу якість формування звітності.

У цілому організація обліку на ТОВ «ВЕЛЕС-ЕНЕРГО» відповідає вимогам законодавства та орієнтована на забезпечення прозорості та достовірності фінансових показників. Автоматизація процесів, оптимізація облікових реєстрів та структурованість документообігу сприяють підвищенню ефективності управління та створюють передумови для якісного складання фінансової звітності.

З урахуванням того, що ТОВ «ВЕЛЕС-ЕНЕРГО» є мікропідприємством, підприємство має право складати спрощену фінансову звітність згідно з П(С)БО 25 «Спрощена фінансова звітність». Фінансова звітність мікропідприємства відповідно до П(С)БО 25 має спрощений склад та включає лише дві обов'язкові форми – Баланс (форма № 1-м) та Звіт про фінансові результати (форма № 2-м). Звітність не містить приміток, не включає звіт про рух грошових коштів та звіт про власний капітал, що дозволяє зменшити обсяг документів, але при цьому забезпечити достатню інформативність. Разом із тим, такі підприємства зобов'язані вести бухгалтерський облік у повному обсязі, оскільки навіть спрощена звітність формується на основі узагальнених даних синтетичного й аналітичного обліку.

Методика складання фінансової звітності на ТОВ «ВЕЛЕС-ЕНЕРГО» передбачає здійснення ряду послідовних етапів. Першим з них є підготовча робота, яка включає проведення інвентаризації активів і зобов'язань. Ця процедура забезпечує підтвердження достовірності облікових даних, дозволяє виявити надлишки чи нестачі матеріальних цінностей, перевірити відповідність фактичних показників даним бухгалтерських реєстрів. «Результати інвентаризації відображаються в обліку та стають основою для коригування залишків на рахунках» [13, с. 77].

Фінансова звітність підприємства складається на основі даних синтетичного та аналітичного обліку, оборотно-сальдової відомості, інвентаризаційних описів та первинних документів. Формування показників Балансу та Звіту про фінансові результати здійснюється у чіткій відповідності до П(С)БО 25 «Спрощена фінансова звітність». При складанні фінансової звітності

особливу увагу приділяють зіставності залишків за основними статтями, перевірці відповідності активів і зобов'язань даним інвентаризації, а також оцінці реальності фінансових результатів.

Після завершення інвентаризації здійснюється узагальнення інформації за всіма бухгалтерськими рахунками. Бухгалтер формує оборотно-сальдову відомість, яка є базою для заповнення форм фінансової звітності. На цьому етапі проводяться заключні облікові операції, у тому числі закриття рахунків доходів і витрат з визначенням фінансового результату звітного періоду. Чистий прибуток або збиток відображається у Звіті про фінансові результати та впливає на величину власного капіталу підприємства.

Визначення фінансового результату діяльності відбувається шляхом закриття рахунків доходів (70, 71), списання операційних та адміністративних витрат (23, 91, 92, 93) та формування фінансового результату на рахунку 79 «Фінансові результати». Подальше перенесення фінансового результату на рахунок 44 «Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)» забезпечує правильність відображення підсумків діяльності підприємства у фінансовій звітності. «Така методика є типовою для мікропідприємств, проте її ефективність багато в чому залежить від своєчасності відображення операцій та дотримання принципу нарахування» [34, с. 25].

Окрему роль у методиці складання фінансової звітності відіграє дотримання принципу суттєвості та класифікації операцій. Мікропідприємства мають право на спрощене подання показників, однак зобов'язані відображати у звітності всі операції, що можуть суттєво вплинути на оцінку фінансового стану. На ТОВ «ВЕЛЕС-ЕНЕРГО» принцип суттєвості реалізується через оцінку впливу операцій на чистий прибуток, власний капітал та зобов'язання підприємства. «Таким чином, навіть у межах спрощеної звітності підприємство формує достатній обсяг інформації для аналізу та контролю» [45, с. 49].

Додатковою особливістю методики складання фінансової звітності є необхідність узгодженості бухгалтерського та податкового обліку, оскільки між окремими показниками можуть виникати розбіжності щодо визнання доходів, витрат та амортизації. На ТОВ «ВЕЛЕС-ЕНЕРГО» «бухгалтер забезпечує періодичний контроль відповідності податкової звітності бухгалтерським даним, що знижує ризик податкових порушень» [36, с. 51]. Контроль за рухом грошових коштів здійснюється переважно через банківський рахунок з використанням

автоматизованої системи, що мінімізує помилки та підвищує оперативність обробки операцій.

Баланс мікропідприємства відображає фінансовий стан підприємства на кінець звітного періоду. Баланс складається із двох частин: активу та пасиву. В активі демонструють ресурси, використання яких, як очікується, сприятиме отриманню економічних вигод у майбутньому, – основні засоби, виробничі запаси, готова продукція, гроші тощо. У пасиві відображають власний капітал та зобов'язання. Підсумки активу та пасиву балансу підприємства завжди рівні між собою. [9]. У структурі Активу є 2 розділи: 1 Розділ має назву «Необоротні активи», а 2 Розділ – «Оборотні активи».

Необоротні активи ТОВ «ВЕЛЕС-ЕНЕРГО» представлені основними засобами, офісним обладнанням, транспортними засобами та виробничим інвентарем, що застосовується під час надання послуг. Загальна первісна вартість необоротних активів підприємства протягом 2024 року зросла на 74,6 тис. грн унаслідок придбання нових малоцінних необоротних матеріальних активів. Капітальні інвестиції, зроблені на початку року, були завершені, і об'єкти введено в експлуатацію. Сума зносу на кінець 2024 року складає 522,2 тис. грн, що вказує на інтенсивне використання основних засобів, але без критичного зниження їх придатності. Питома частка зносу в загальній вартості необоротних активів – близько 54 %, що є прийнятним для підприємства, яке активно експлуатує техніку та інструменти. Аналіз стану необоротних активів показує стабільну структуру основних засобів підприємства та регулярне оновлення матеріально-технічної бази.

Упродовж 2024 року структура та обсяг оборотних активів ТОВ «ВЕЛЕС-ЕНЕРГО» зазнали суттєвих змін. Загальний обсяг запасів (рядок 1100) зменшився з 1 615,0 тис. грн на початок року до 629,6 тис. грн на кінець року, тобто на 61%. Основним чинником такого скорочення є зменшення залишків товарів, а також матеріалів, що використовуються у виробничій діяльності. Це може свідчити про активне використання ресурсів для виконання робіт, оптимізацію складських запасів або завершення окремих виробничих циклів. Загалом динаміка оборотних активів вказує на підвищення оборотності запасів та більш раціональне керування матеріальними ресурсами підприємства. У структурі Пасиву присутні 3 частини: 1 Частина «Власний капітал», 2 Частина «Довгострокові зобов'язання, цільове фінансування та забезпечення», 3 Частина

«Поточні зобов'язання».

До складу «Власного капіталу» входять статутний капітал та нерозподілений прибуток. Статутний капітал товариства складає 5 000 грн., та з моменту заснування підприємства (03.11.2016 р.) його обсяг не змінювався. Протягом 2023–2024 років руху за рахунком не спостерігалось. На початок 2023 року залишок нерозподіленого прибутку дорівнював 1 369,9 тис.грн., проте протягом 2024 року було застосовано 600,0 тис.грн. «Таким чином на кінець 2024 року нерозподілений прибуток складає 1 369,9 тис.грн., а використаний – 600,0 грн.» [42, с. 41]. Узагальнені дані про власний капітал підприємства наведено в таблиці 2.3.

Таблиця 2.3 – Власний капітал ТОВ «ВЕЛЕС-ЕНЕРГО» за 2023–2024 роки

Показник	Рядок Балансу	2023 рік, тис. грн	2024 рік, тис. грн	Відхилення (+/-)	Коментар
1	2	3	4	5	6
Статутний капітал	1400	5,0	5,0	0,0	Без змін
Нерозподілений прибуток	1420	1 369,7	2 452,8	+1 083,1	Збільшення прибутку
Власний капітал, усього	1495	1 374,7	2 457,8	+1 083,1	Зростання власного капіталу

Як видно з таблиці, протягом 2023–2024 років власний капітал підприємства зріс більш ніж на 1 млн. грн., що свідчить про прибуткову діяльність та підвищення фінансової стійкості товариства.

Довгострокові зобов'язання, цільове фінансування та забезпечення, заповнюється у випадках, коли підприємство має довгострокові кредити та позики, зобов'язання за фінансовою орендою, отримує цільове державне або інвестиційне фінансування, а також створює забезпечення для покриття майбутніх витрат (зокрема резерв відпусток, резерв сумнівних боргів, забезпечення під гарантійні зобов'язання). У випадку ТОВ «ВЕЛЕС-ЕНЕРГО» цей розділ не заповнюється, оскільки у 2023–2024 роках підприємство не має довгострокових зобов'язань, не отримує цільового фінансування та не створює

забезпечень.

У складі зобов'язань підприємства відображаються довгострокові та поточні кредити банків, а також поточна заборгованість за довгостроковими зобов'язаннями.

Довгострокові кредити банків на початок 2023 року становило 122,2 тис.грн. Протягом року заборгованість була повністю погашена, тому на кінець 2024 року залишок відсутній.

Поточна заборгованість за довгостроковими зобов'язаннями на початок 2023 року становило 60,4 тис.грн., яке також було повністю погашено протягом періоду.

Протягом 2023–2024 років підприємство не створювало забезпечень для покриття майбутніх витрат (резервів відпусток, резерву сумнівних боргів тощо), що показує стабільний фінансовий стан та обачну облікову політику. Динаміку зобов'язань підприємства наведено в таблиці 2.3.

Таблиця 2.4 – Зобов'язання ТОВ «ВЕЛЕС-ЕНЕРГО» за 2023–2024 роки

Показник	Рядок Балансу	2023 рік, тис. грн.	2024 рік, тис. грн.	Відхилен ня (+/-)	Коментар
1	2	3	4	5	6
Довгострокові кредити	1595	122,2	0,0	- 122,2	Кредит погашено
Поточна заборгованість за довгостроковими зобов'язаннями	1610 – 1621	60,4 – 212,4	0,0 – 302,9	–	Зміна структури боргу
Зобов'язання, усього	1695	1 696,3	703,2	-993,1	Зменшення зобов'язань
Баланс, усього	1900	3 193,2	3 161,0	-32,2	Незначне скорочення активів

Як видно з таблиці, протягом 2023–2024 років ТОВ «ВЕЛЕС-ЕНЕРГО» повністю погасило довгострокові кредити, що зумовило скорочення загального обсягу зобов'язань майже на 1 млн грн та позитивно вплинуло на фінансову стабільність підприємства. Одночасно за рахунок прибуткової діяльності

відбулося зростання власного капіталу більш ніж на 1 млн грн, що свідчить про зміцнення фінансової стійкості підприємства.

Звіт про фінансові результати мікропідприємства забезпечує інформацію щодо доходів і витрат підприємства та дозволяє оцінити ефективність його діяльності. Для ТОВ «ВЕЛЕС-ЕНЕРГО» типовою є наявність таких статей, як чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг), собівартість реалізованої продукції, адміністративні витрати, інші операційні доходи та витрати. На основі цих показників визначається прибутковість підприємства та оцінюється економічна ефективність використання ресурсів. Основні показники прибутку підприємства наведено в таблиці 2.5.

Таблиця 2.5 – Показники прибутковості ТОВ «ВЕЛЕС-ЕНЕРГО» за 2023–2024 роки

Показник	2023 рік, тис. грн.	2024 рік, тис. грн.	Відхилення (+/-)	Темп росту, %
1	2	3	4	5
Чистий дохід від реалізації	10 390,1	12 211,9	+1 821,8	117,5
Собівартість реалізованої продукції	7 621,1	8 468,5	+847,4	111,1
Інші операційні витрати	1 572,9	2 053,8	+480,9	130,6
Інші витрати	16,0	6,7	-9,3	41,9
Фінансові результати до оподаткування	1 180,1	1 682,9	+502,8	142,6
Податок на прибуток	212,4	302,9	+90,5	142,6
Чистий прибуток	967,7	1 380,0	+412,3	142,6

Як видно з таблиці, чистий прибуток підприємства у 2024 році зріс на 42,6 % порівняно з попереднім роком. Основним чинником зростання стало підвищення обсягів реалізації при стабільному рівні витрат.

Значну увагу підприємство приділяє правильному формуванню собівартості послуг, оскільки від цього залежить точність визначення фінансового результату. На ТОВ «ВЕЛЕС-ЕНЕРГО» облік витрат ведеться відповідно до П(С)БО 16 «Витрати», із класифікацією витрат на прямі та непрямі.

До складу витрат включаються витрати на матеріали, заробітну плату, оренду, комунальні послуги, амортизацію основних засобів та інші витрати, необхідні для здійснення операційної діяльності. «Впровадження автоматизованих формул у програмі Dilovod дозволяє коректно розподіляти витрати, контролювати їх структуру та формувати внутрішні звіти для керівництва» [34, с. 70].

Важливим елементом методики складання фінансової звітності є дотримання якісних характеристик фінансової інформації – достовірності, доречності, порівнюваності та зрозумілості. На ТОВ «ВЕЛЕС-ЕНЕРГО» ці принципи реалізуються через суворе ведення первинних документів, використання уніфікованих форм, правильне застосування облікових методів та систематичний контроль за дотриманням вимог нормативно-правових актів [24, с. 45].

У цілому методика складання фінансової звітності на ТОВ «ВЕЛЕС-ЕНЕРГО» ґрунтується на поєднанні спрощеного підходу, передбаченого законодавством, і сучасних технологічних рішень, що дозволяє формувати структуровану, якісну та достовірну інформацію. Це створює передумови для ефективного управління підприємством, підвищення його конкурентоспроможності та забезпечення стабільного розвитку.

2.3. Аналіз фінансової звітності мікропідприємства

Аналіз фінансової звітності є ключовим елементом оцінки результатів діяльності підприємства, його фінансової стійкості, ліквідності та ефективності використання ресурсів. Для мікропідприємств така оцінка має особливе значення, оскільки дозволяє визначити рівень платоспроможності та здатність підприємства забезпечувати стабільний розвиток у майбутніх періодах. Фінансова звітність формується відповідно до вимог П(С)БО 25 «Спрощена фінансова звітність суб'єкта малого підприємництва» [9], що передбачає подання двох основних форм: Баланс (форма №1-мс) та Звіт про фінансові результати (форма №2-мс). Саме ці документи слугують інформаційною основою для подальшого економічного аналізу.

«Аналіз Балансу дозволяє оцінити структуру активів і зобов'язань, рівень фінансової незалежності, якість управління оборотними та необоротними активами, а також визначити тенденції зміни фінансової стійкості підприємства.

Аналіз Звіту про фінансові результати дає можливість дослідити динаміку доходів і витрат, виявити чинники формування прибутку та оцінити економічну ефективність діяльності підприємства. Важливе значення має також горизонтальний, вертикальний і коефіцієнтний аналіз, який дає змогу комплексно оцінити стан підприємства на основі системи фінансових індикаторів» [31, с. 68].

Для ТОВ «ВЕЛЕС-ЕНЕРГО» аналіз фінансової звітності проводиться з урахуванням специфіки діяльності підприємства, структури його активів, характеру виробничих і господарських процесів, а також впливу зовнішнього середовища. Особливість мікропідприємств полягає в тому, що вони оперують обмеженими ресурсами, тому навіть незначні зміни у структурі активів чи зобов'язань можуть суттєво вплинути на їх фінансовий стан. У процесі аналізу оцінюється не лише величина фінансових показників, а й їх динаміка, взаємозв'язки та відповідність нормативним значенням.

У структурі активів ТОВ «ВЕЛЕС-ЕНЕРГО» значну частку займають оборотні активи, що характерно для підприємств малого бізнесу. Значні коливання величини запасів, дебіторської заборгованості чи грошових коштів впливають на ліквідність підприємства, тому аналіз цих статей є одним із ключових етапів. Водночас важливим є оцінка стану необоротних активів, рівня їх зносу та ефективності використання, що характеризує виробничий потенціал підприємства [44, с. 32].

Аналіз зобов'язань дозволяє визначити здатність підприємства виконувати свої фінансові зобов'язання вчасно, оцінити рівень залежності від позикового капіталу та виявити тенденції зміни фінансової стійкості. У мікропідприємств зазвичай переважають поточні зобов'язання, тому важливо оцінити їх структуру, темпи зростання та співвідношення з оборотними активами [44, с. 54].

Важливим інструментом оцінки фінансового стану підприємства є система фінансових коефіцієнтів, яка дозволяє комплексно охарактеризувати рівень фінансової стійкості, платоспроможності, ліквідності, ділової активності та рентабельності діяльності підприємства. Застосування коефіцієнтного аналізу дає змогу не лише оцінити поточний фінансовий стан суб'єкта господарювання, а й виявити тенденції його розвитку, визначити можливі ризики та сформулювати обґрунтовані управлінські висновки [35, с. 40], у зв'язку з чим доцільним є попереднє розкриття економічного змісту основних фінансових коефіцієнтів, що

використовуються у дослідженні.

Показники фінансової стійкості характеризують ступінь фінансової незалежності підприємства та структуру джерел фінансування:

– «коефіцієнт автономії відображає частку власного капіталу у загальній сумі активів і свідчить про рівень фінансової незалежності підприємства від зовнішніх джерел фінансування» [23];

– «коефіцієнт фінансової залежності є оберненим до коефіцієнта автономії та показує ступінь залучення позикових коштів у фінансуванні активів» [23];

– «коефіцієнт співвідношення власного і позикового капіталу відображає, наскільки власні кошти покривають зобов'язання підприємства, та характеризує фінансову стійкість» [23];

– «коефіцієнт маневреності власного капіталу показує частку власного капіталу, що перебуває в оборотній формі, та визначає гнучкість використання фінансових ресурсів» [23].

Показники ліквідності та платоспроможності дають змогу оцінити здатність підприємства своєчасно виконувати свої короткострокові зобов'язання:

– «коефіцієнт поточної ліквідності характеризує співвідношення оборотних активів і поточних зобов'язань» [23];

– «коефіцієнт швидкої ліквідності визначає можливість погашення поточних зобов'язань за рахунок найбільш ліквідних активів без урахування запасів» [23];

– «коефіцієнт абсолютної ліквідності відображає здатність підприємства негайно погасити короткострокові зобов'язання за рахунок грошових коштів» [23].

Показники ділової активності відображають ефективність використання активів та швидкість обороту ресурсів підприємства:

– «оборотність активів показує ефективність використання майна для отримання доходу» [23];

– «оборотність дебіторської заборгованості характеризує швидкість розрахунків із покупцями» [23];

– «оборотність кредиторської заборгованості відображає темпи

погашення зобов'язань перед постачальниками» [23];

– «середній період погашення дебіторської та кредиторської заборгованості дозволяє оцінити тривалість фінансового циклу» [23].

Показники рентабельності характеризують рівень прибутковості та ефективність господарської діяльності:

– «рентабельність реалізації відображає частку прибутку в кожній гривні доходу» [23];

– «рентабельність активів показує ефективність використання активів» [23];

– «рентабельність власного капіталу характеризує дохідність вкладених власниками коштів» [23].

З метою оцінки фінансової стійкості, ліквідності, ділової активності та рентабельності ТОВ «ВЕЛЕС-ЕНЕРГО» проведено аналіз основних фінансових коефіцієнтів за 2023–2024 роки. Результати розрахунків подано у таблиці 2.6.

Таблиця 2.6 – Основні показники фінансової стійкості, ліквідності, ділової активності та рентабельності підприємства за 2023–2024 роки

Показник	Формула розрахунку	2023 рік	2024 рік	Оптимальне значення	Тенденція / коментар
1	2	3	4	5	6
1. Показники фінансової стійкості					
1.1. Коефіцієнт автономії	Власний капітал / Валюта балансу	0,43	0,78	$\geq 0,5$	Зростання підвищення фінансової незалежності
1.2. Коефіцієнт фінансової залежності	1 / Коеф. автономії	2,33	1,28	↓	Зниження зменшення частки позикового капіталу
1.3. Коефіцієнт співвідношення власного і позикового	Власний капітал / Зобов'язання	0,81	3,50	≥ 1	Зміцнення фінансової стійкості

капіталу					
----------	--	--	--	--	--

Продовження табл. 2.6

1	2	3	4	5	6
1.4. Коефіцієнт маневреності власного капіталу	Власний оборотний капітал / Власний капітал	0,95	0,11	0,2–0,5	Зниження гнучкості використання капіталу
2. Показники ліквідності та платоспроможності					
2.1. Поточна ліквідність	Оборотні активи / Поточні зобов'язання	1,58	3,87	1,0–2,0	Значне покращення платоспроможності
2.2. Швидка ліквідність	(Оборотні активи – Запаси) / Поточні зобов'язання	1,28	3,25	0,7–1,0	Вище норми надлишок високоліквідних активів
2.3. Абсолютна ліквідність	Грошові кошти / Поточні зобов'язання	0,30	1,27	0,2–0,5	Відсутнє покращення грошових ресурсів
3. Показники ділової активності					
3.1. Оборотність активів	Чистий дохід / Середня вартість активів	4,8 рази	3,9 рази	↑	Незначне уповільнення обороту активів
3.2. Оборотність дебіторської заборгованості	Виручка / Середня деб. заборгованість	10,0 разів	17,3 разів	↑	Прискорення розрахунків із покупцями
3.3. Оборотність	Виручка /	63,9	199,9	↑	Підприємство

кредиторської заборгованості	Середня кредит. заборгованість	рази	рази		швидко розраховується з постачальниками
------------------------------	--------------------------------	------	------	--	---

Кінець табл. 2.6

1	2	3	4	5	6
3.4. Середній період погашення дебіторської заборгованості	365 / Оборотність деб. заб.	36 днів	21 день	↓	Скорочення строків надходження коштів
3.5. Середній період оплати кредиторської заборгованості	365 / Оборотність кредит. заб.	6 днів	2 дні	↓	Оперативна оплата зобов'язань
4. Показники рентабельності					
4.1. Рентабельність реалізації	Чистий прибуток / Чистий дохід × 100	11,4%	13,8%	↑	Зростання прибутковості продажів
4.2. Рентабельність активів	Чистий прибуток / Середні активи × 100	45,2%	53,2%	↑	Висока ефективність використання активів
4.3. Рентабельність власного капіталу	Чистий прибуток / Середній власний капітал × 100	114,3 %	90,7%	↑	Висока дохідність власного капіталу

Проведений коефіцієнтний аналіз свідчить про суттєве покращення фінансової стійкості підприємства у 2024 році. Зростання коефіцієнта автономії з 0,43 до 0,78 означає, що переважна частка активів фінансується за рахунок власного капіталу. Відповідно, фінансова залежність від зовнішніх джерел

зменшилася, а коефіцієнт співвідношення власного і позикового капіталу зріс до 3,5, що свідчить про високий рівень фінансової незалежності.

Показники ліквідності демонструють стійку платоспроможність підприємства. Поточна ліквідність у 2024 році (3,87) значно перевищує нормативне значення, а коефіцієнт абсолютної ліквідності (1,27) свідчить про наявність достатнього обсягу грошових коштів для своєчасного погашення поточних зобов'язань.

У сфері ділової активності спостерігається прискорення обороту дебіторської заборгованості, середній період погашення якої скоротився з 36 до 21 дня, що позитивно впливає на грошові потоки підприємства. Незначне зниження оборотності активів зумовлене розширенням їх обсягу при збереженні високої ефективності використання ресурсів.

Показники рентабельності підтверджують високий рівень прибутковості підприємства. Рентабельність реалізації зросла до 13,8 %, рентабельність активів — до 53,2 %, а рентабельність власного капіталу перевищує 90 %, що є позитивною характеристикою ефективності управління та інвестиційної привабливості підприємства.

Отже, за підсумками 2024 року фінансовий стан ТОВ «ВЕЛЕС-ЕНЕРГО» характеризується високою фінансовою незалежністю, підвищеним рівнем ліквідності та платоспроможності, прискоренням обороту коштів і розрахунків, а також стійким зростанням прибутковості та ефективності діяльності, що дає підстави оцінити його як стійкий, збалансований та динамічно зростаючий.

3. НАПРЯМИ УДОСКОНАЛЕННЯ ІНФОРМАЦІЙНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ СКЛАДАННЯ ТА ПОДАННЯ ФІНАНСОВОЇ ЗВІТНОСТІ МІКРОПІДПРИЄМСТВА ТА АНАЛІЗУ ЇЇ ПОКАЗНИКІВ НА ПІДПРИЄМСТВІ ТОВ «ВЕЛЕС-ЕНЕРГО»

3.1 Напрями удосконалення інформаційного забезпечення складання фінансової звітності

Ефективність процесу складання фінансової звітності на підприємстві значною мірою залежить від якості організації інформаційного забезпечення, яке охоплює сукупність первинних документів, облікових реєстрів, внутрішніх процедур контролю та використання програмних засобів обліку. Для суб'єктів мікропідприємництва, зокрема для ТОВ «ВЕЛЕС-ЕНЕРГО», питання удосконалення цих елементів є особливо актуальним, адже підприємства цієї категорії використовують спрощену систему обліку «відповідно до П(С)БО 25, але водночас повинні забезпечувати повноту та достовірність звітної інформації» [9, с. 12].

Аналіз діючої системи обліку на підприємстві показав, що частина первинних документів формується вручну, що призводить до затримки у відображенні операцій та збільшує ризик технічних помилок. Інформація зберігається у змішаних форматах – паперовому та електронному, що ускладнює її пошук, використання та передачу між структурними підрозділами. Такі недоліки характерні для більшості мікропідприємств, «але їх можна мінімізувати шляхом модернізації інформаційного забезпечення» [2, с. 27].

ТОВ «ВЕЛЕС-ЕНЕРГО» використовує програмні продукти Dilovod та М.Е.Дос, однак наявний функціонал реалізований не повністю. Зокрема, не налаштовані автоматичні обміни даними між програмами, що спричиняє дублювання інформації та потребу у додаткових перевірках. Водночас сучасне законодавство надає мікропідприємствам можливість повністю переходити на електронний документообіг, «з використанням кваліфікованого електронного підпису, що значно підвищує оперативність облікового процесу» [50, с. 18].

Удосконалення інформаційного забезпечення на ТОВ «ВЕЛЕС-ЕНЕРГО» доцільно зосередити на кількох ключових напрямках. Насамперед необхідним є переведення більшої частини первинної документації у електронну форму. Це

забезпечить оперативне формування документів, зменшить трудомісткість операцій та скоротить кількість технічних помилок. «Застосування уніфікованих електронних шаблонів дозволить стандартизувати документи та підвищити їхню аналітичну цінність» [43, с. 63].

Важливим напрямом є удосконалення функціональності програмного забезпечення. Розширення можливостей Dilovod за рахунок налаштування внутрішніх аналітичних звітів щодо руху активів, витрат, дебіторської та кредиторської заборгованості дозволить керівництву підприємства отримувати більш повну інформацію для прийняття рішень. «Крім того, налаштування автоматичного обміну даними між Dilovod та М.Е.Дос мінімізує дублювання інформації та забезпечить цілісність облікової системи» [23, с. 51].

Не менш важливим є оновлення облікової політики підприємства. Хоча П(С)БО 25 не вимагає складної деталізації методів оцінки активів, чітко сформульовані внутрішні регламенти сприяють підвищенню прозорості облікових процедур та системності у формуванні звітної інформації. «Особливе значення має створення внутрішнього графіка документообігу, що визначатиме строки подання, обробки та зберігання документів, а також закріплюватиме відповідальних осіб» [29, с. 44].

Наступним напрямом удосконалення є посилення внутрішнього контролю. Для мікропідприємства він може бути доволі простим, але ефективним: регулярні звірки з контрагентами, періодична інвентаризація активів, перевірка коректності даних у реєстрах. Такий контроль забезпечить виконання основних принципів бухгалтерського обліку, визначених П(С)БО 1, зокрема принципу повного висвітлення, обачності та послідовності [2, с. 39].

Цифровізація облікових процесів також є важливим складником удосконалення інформаційного забезпечення. Перехід до електронного зберігання документів забезпечить швидкий доступ до них, дозволить оптимізувати роботу персоналу та підвищить оперативність формування звітності. «Інтеграція програмного забезпечення з банківськими системами надасть можливість автоматично завантажувати виписки та контролювати рух грошових коштів у реальному часі» [51, с. 72]. Узагальнені напрями удосконалення представлено у таблиці.

Таблиця 3.1 – Основні проблеми та напрями удосконалення інформаційного забезпечення ТОВ «ВЕЛЕС-ЕНЕРГО»

Проблема	Наслідки	Рекомендований напрям удосконалення
1	2	3
Ручне введення даних	Ризик помилок, затримки	Перехід на електронне формування документів
Неінтегровані програми Dilovod та М.Е.Дос	Дублювання інформації	Налаштування автоматичного обміну даними
Відсутність графіка документообігу	Несвоєчасність відображення операцій	Розроблення внутрішнього регламенту документообігу
Обмежена аналітичність обліку	Недостатність управлінської інформації	Формування внутрішніх аналітичних звітів у Dilovod
Недостатній внутрішній контроль	Ризики неточностей у звітності	Введення системи періодичних перевірок і звірок

Таким чином, удосконалення інформаційного забезпечення ТОВ «ВЕЛЕС-ЕНЕРГО» є комплексним процесом, що охоплює технічні, організаційні та методологічні заходи. Реалізація запропонованих напрямів забезпечить підвищення достовірності фінансової звітності, зниження витрат часу на її формування та створить передумови для посилення внутрішнього контролю і розвитку підприємства в умовах зростаючої цифровізації економіки.

Додаткової уваги потребує питання удосконалення процедур аналітичної обробки даних, оскільки мікропідприємства, застосовуючи спрощену систему обліку, часто мають обмежені інструменти для глибокого аналізу показників фінансової звітності. На практиці ТОВ «ВЕЛЕС-ЕНЕРГО» використовує лише базові реєстри та стандартні форми звітності, що не завжди дозволяє своєчасно виявляти тенденції зміни фінансового стану, рівень ліквідності, рентабельності чи структуру витрат. «Тому доцільним є впровадження розширених форм внутрішньої аналітики, заснованої на автоматично сформованих оперативних

звітах у програмі Dilovod, зокрема щодо динаміки дебіторської заборгованості, структури витрат за елементами та оцінки оборотності активів» [38, с. 57].

Окремим аспектом є удосконалення системи зберігання та захисту інформації. Оскільки більша частина даних, пов'язаних із первинними документами та обліковими регістрами, у мікропідприємствах зберігається на локальних носіях, це підвищує ризики втрати інформації. Рекомендується запровадити багаторівневу систему резервного копіювання у хмарних сервісах, що забезпечить збереження інформації навіть у випадку технічних збоїв або кібератак. «Подібні рішення уже активно застосовуються у малому бізнесі й повністю відповідають чинному законодавству щодо обробки електронних документів» [1, с. 33].

Удосконалення потребує також процедура внутрішньої взаємодії між працівниками бухгалтерії та адміністрацією. Аналіз функціонування ТОВ «ВЕЛЕС-ЕНЕРГО» показав, що частина управлінських рішень приймається без урахування аналітичних даних бухгалтерського обліку через затримку в отриманні узагальненої інформації. «Запровадження системи регулярної аналітичної звітності – наприклад, щомісячних управлінських звітів про доходи, витрати, зобов'язання та прогноз руху коштів – сприятиме більш ефективному плануванню діяльності підприємства» [40, с. 41].

З огляду на вимоги П(С)БО 1 щодо якісних характеристик фінансової звітності, важливо забезпечити не лише своєчасність та достовірність, але й зрозумілість та релевантність інформації. Це передбачає уточнення внутрішніх методичних підходів до формування показників звітності, зокрема у частині обліку витрат та доходів, амортизації основних засобів та оцінки запасів. «Чітко визначені внутрішні правила дозволять уникнути неузгодженостей у відображенні операцій та підвищать рівень об'єктивності звітних даних» [2, с. 39].

Для підвищення якості облікового процесу доцільно також удосконалити організацію кадрової підготовки. Практика свідчить, що працівники мікропідприємств рідше проходять професійні тренінги чи навчання щодо змін у податковому та бухгалтерському законодавстві. «У свою чергу, систематичне підвищення кваліфікації бухгалтерів та менеджерів дозволить підтримувати актуальність знань та гарантувати правильність формування звітності відповідно до змін у нормативно-правовій базі» [39, с. 22].

Окремого значення набуває питання цифрової взаємодії з контролюючими органами. Розширення можливостей електронної звітності, зокрема через використання Електронного кабінету платника та інтегрованих сервісів Dilovod, відкриває можливість оптимізувати процес обміну документами, «мінімізувати людський фактор та підвищити оперативність перевірки звітних форм на наявність технічних невідповідностей» [41, с. 67].

Загалом, удосконалення інформаційного забезпечення фінансової звітності на підприємстві ТОВ «ВЕЛЕС-ЕНЕРГО» має комплексний характер і повинно передбачати модернізацію програмного забезпечення, автоматизацію внутрішніх процесів, нормативно-методичне оновлення облікової політики, розвиток електронного документообігу та посилення аналітичної складової обліку. Реалізація зазначених заходів сприятиме підвищенню прозорості та достовірності звітності, забезпечить відповідність законодавчим вимогам та створить умови для ефективного аудиту показників фінансової звітності підприємства.

Важливим напрямом удосконалення інформаційного забезпечення у процесі складання фінансової звітності ТОВ «ВЕЛЕС-ЕНЕРГО» є також формування внутрішньої системи стандартизації первинних документів. У практиці мікропідприємств досить часто застосовуються різнотипні форми накладних, актів виконаних робіт, рахунків чи внутрішніх службових записок, що створює труднощі при їх систематизації та подальшому перенесенні даних у реєстри бухгалтерського обліку. «Впровадження уніфікованих форм документів забезпечує підвищення точності інформації, полегшує її обробку та дає змогу проводити більш ефективний внутрішній контроль» [8, с. 58].

У контексті роботи з первинними документами особливого значення набуває питання цифрового архівування. Використання електронних сховищ з функцією автоматичного резервного копіювання дає можливість мінімізувати ризики втрати документів, що може мати суттєві наслідки як для підтвердження податкових витрат, так і для доказовості під час фінансового моніторингу чи аудитних процедур. «Сучасні цифрові архіви дозволяють здійснювати систематизацію документів за типами, датою формування, контрагентом та внутрішніми процесами, що суттєво підвищує ефективність роботи бухгалтерії» [41, с. 75].

Ще одним важливим напрямом удосконалення є оптимізація облікових

регістрів, що використовуються для складання фінансової звітності. Для суб'єктів мікропідприємництва характерною є мінімальна деталізація обліку, проте навіть за умов дії П(С)БО 25 підприємству варто забезпечити належний рівень аналітичності даних для оперативного управління. ТОВ «ВЕЛЕС-ЕНЕРГО» може розширити перелік внутрішніх реєстрів, створивши окремі аналітичні таблиці щодо управлінських витрат, руху виробничих запасів, заборгованості та амортизації необоротних активів. Такі реєстри не суперечать вимогам П(С)БО, але значно підвищують якість фінансової інформації [38, с. 60].

Важливо також забезпечити належну узгодженість облікових процедур між структурними підрозділами підприємства. На практиці спостерігається, що інформація щодо руху товарно-матеріальних цінностей або виконаних робіт передається до бухгалтерії із затримками, що призводить до несвоєчасного відображення господарських операцій. «Розробка внутрішніх регламентів документообігу із чітким визначенням строків подання первинних документів, відповідальності та етапів перевірки інформації забезпечить своєчасність формування звітних показників» [9, с. 46].

Окремо варто звернути увагу на можливість інтеграції бухгалтерського програмного забезпечення з внутрішніми системами управління, зокрема з модулем складського обліку або CRM-системою. Для ТОВ «ВЕЛЕС-ЕНЕРГО», яке здійснює господарську діяльність, пов'язану з постачанням та обслуговуванням обладнання, така інтеграція дозволила б автоматизувати облік складських залишків, контролювати рух товарів та надавати актуальні дані про покупців та замовників. «Подібні інтеграційні рішення використовуються багатьма українськими підприємствами малого бізнесу та довели свою ефективність у зменшенні обсягів ручної роботи» [40, с. 67].

Підвищення ефективності інформаційного забезпечення можливе також через запровадження автоматизованих систем контролю правильності введення даних. Сучасні облікові системи дозволяють застосовувати алгоритми інтелектуальної перевірки, які сигналізують про можливі помилки або невідповідності – наприклад, некоректні дати, розбіжності у сумі ПДВ, неправильно визначені кореспонденції рахунків або аномальні значення в аналітичних звітах. «Це мінімізує ризики помилок у фінансовій звітності та сприяє підвищенню достовірності даних» [32, с. 29].

Удосконалення інформаційного забезпечення неможливе без покращення

комунікації між бухгалтерією та керівництвом підприємства. Оперативне донесення інформації, побудоване на регулярних внутрішніх звітах, допомагає керівникам оцінити фінансовий стан підприємства, аналізувати рентабельність проектів та планувати майбутні витрати. «На основі сучасних підходів до управлінського обліку мікропідприємствам рекомендується впроваджувати систему щомісячного бюджетування та план-фактного аналізу, що дозволяє швидко реагувати на зміни ринкової кон'юнктури [31, с. 41].

У контексті цифрового розвитку важливим стає також упровадження системи електронних актів звірки з контрагентами. Оскільки більшість помилок у фінансовій звітності пов'язані з невідповідністю даних щодо дебіторської та кредиторської заборгованості, регулярне автоматизоване звіряння даних забезпечить точність обліку, «спростить аудиторські процедури та зменшить ризики фінансових спорів» [41, с. 53].

У підсумку можна зазначити, що підвищення ефективності інформаційного забезпечення ТОВ «ВЕЛЕС-ЕНЕРГО» можливе переважно через системне впровадження цифрових рішень, модернізацію внутрішніх процедур та оновлення нормативної бази підприємства. Застосування цих заходів сприятиме не лише підвищенню якості фінансової звітності, але й покращенню управлінської діяльності, що в умовах конкуренції є важливим фактором стабільності та подальшого розвитку мікропідприємства.

3.2 Удосконалення контролю складання та подання фінансової звітності

У сучасних умовах цифровізації та посилення вимог до прозорості бізнес-процесів методика контролю фінансового стану мікропідприємств зазнає суттєвих трансформацій. Для ТОВ «ВЕЛЕС-ЕНЕРГО», яке здійснює діяльність у статусі мікропідприємства та складає спрощену фінансову звітність відповідно до П(С)БО 25, питання вдосконалення організації та методики контролю є особливо актуальним, оскільки підприємства малого бізнесу більш чутливі до ризиків фінансових помилок, «нестачі документів та відсутності належних механізмів внутрішнього контролю» [23, с. 51].

Аудит фінансової звітності є важливим інструментом контролю її достовірності, повноти та відповідності вимогам законодавства. Хоча для мікропідприємств обов'язковий аудит законодавством не передбачений,

проведення незалежної перевірки може суттєво підвищити рівень довіри до фінансової інформації, зміцнити фінансову дисципліну та сприяти покращенню управлінських рішень. Для ТОВ «ВЕЛЕС-ЕНЕРГО» аудит виступає засобом оцінки ефективності організації обліку та контролю, що особливо важливо в умовах мінливого ринкового середовища.

Нормативною основою аудиторської діяльності в Україні є Закон України «Про аудит фінансової звітності та аудиторську діяльність», Міжнародні стандарти аудиту (МСА), Кодекс етики професійних бухгалтерів та інші нормативно-правові акти. Закон визначає правовий статус аудиторів, порядок проведення обов'язкового та ініціативного аудиту, вимоги до аудиторських висновків і регулює взаємовідносини між аудитором та суб'єктами господарювання. Згідно з його положеннями, мікропідприємства не належать до категорії підприємств, що становлять суспільний інтерес, і тому не зобов'язані проводити обов'язковий аудит. Проте підприємства малого бізнесу можуть ініціювати аудиторську перевірку для підтвердження достовірності фінансової інформації перед інвесторами, банками, партнерами або засновниками [24, с. 68].

Проведення аудиту на ТОВ «ВЕЛЕС-ЕНЕРГО» має власні особливості, що пов'язані з невеликим обсягом господарських операцій, обмеженим числом працівників та застосуванням спрощеної фінансової звітності. Для перевірки підприємства аудитор обирає відповідний підхід, що ґрунтується на оцінці ризиків, визначенні суттєвості та аналізі бухгалтерських реєстрів, первинних документів і внутрішніх процедур контролю. На мікропідприємствах особливу увагу приділяють оцінці організації облікового процесу, правильності ведення реєстрів синтетичного та аналітичного обліку, відповідності даних бухгалтерських рахунків показникам фінансової звітності.

Аудиторська перевірка починається з попереднього ознайомлення з діяльністю підприємства, визначення галузевої специфіки, аналізу умов договорів, оцінки ризиків суттєвих викривлень. На ТОВ «ВЕЛЕС-ЕНЕРГО» аудитор аналізує структуру активів, частку основних засобів, операційні витрати, рух грошових коштів, а також характер розрахунків із контрагентами. Важливим етапом є оцінка системи внутрішнього контролю, яка у мікропідприємствах зазвичай має спрощений характер. Через обмежену кількість працівників відокремлення функцій контролю від функцій виконання часто не забезпечується, що підвищує ризик помилок або неточностей [44, с.32].

Процедури перевірки включають тестування первинних документів, зіставлення даних реєстрів обліку, підтвердження залишків за рахунками, аналіз інвентаризаційних результатів, а також аналітичні процедури, які дозволяють визначити відхилення та виявити їх причини. На підприємствах сфери послуг, зокрема на ТОВ «ВЕЛЕС-ЕНЕРГО», аудитор приділяє увагу правильності формування доходів та витрат, дотриманню принципу нарахування, відповідності операцій положенням облікової політики та вимогам П(С)БО 15 «Дохід» і П(С)БО 16 «Витрати».

Особливої уваги під час аудиту потребує звірка бухгалтерських даних із податковими деклараціями та звітами, оскільки для мікропідприємств надзвичайно важлива точність у питаннях оподаткування. Виявлені розбіжності можуть свідчити про порушення податкової дисципліни або неправомірне відображення операцій у бухгалтерському обліку. Аудит також охоплює перевірку використання автоматизованих програм обліку та коректність їх налаштування, адже будь-які технічні помилки можуть призвести до суттєвого викривлення звітності [44, с. 54]. Після виконання всіх необхідних тестів і процедур аудитор узагальнює результати перевірки та формує аудиторський висновок (звіту незалежного аудитора). У випадку з мікропідприємством оцінка достовірності фінансової звітності має значення не лише з точки зору відповідності законодавству, але й для підвищення конкурентоспроможності на ринку. Позитивний аудиторський висновок може стати вагомим перевагою при отриманні кредитів, залученні інвесторів або укладенні договорів з великими контрагентами.

Аудиторський висновок містить інформацію про відповідність фінансової звітності вимогам П(С)БО 25, дотримання принципів бухгалтерського обліку, оцінку повноти розкриття інформації в облікових реєстрах та виявлені недоліки. На мікропідприємствах найчастіше зустрічаються такі порушення, як несвоєчасне оформлення первинних документів, відсутність інвентаризації окремих активів, неправильне віднесення витрат або неякісне ведення податкового обліку. Аудит дозволяє не лише виявити такі недоліки, але й розробити рекомендації щодо їх усунення [35, с. 40]. Для ТОВ «ВЕЛЕС-ЕНЕРГО» проведення аудиту має стратегічне значення, оскільки дозволяє оцінити ефективність фінансового управління, виявити слабкі місця в організації обліку та удосконалити внутрішні процедури контролю. Аудиторські

рекомендації можуть стосуватися покращення документообігу, оновлення облікової політики, підвищення автоматизації обліку, оптимізації витрат, удосконалення підходів до формування фінансової звітності [46, с. 94].

Аудит фінансової звітності мікропідприємства ТОВ «ВЕЛЕС-ЕНЕРГО» має низку особливостей, що зумовлені специфікою організації обліку та масштабами господарської діяльності. Оскільки на підприємстві працює обмежена кількість працівників, внутрішній контроль зазвичай не має чітко формалізованої структури. Його функції поєднуються між собою, що підвищує навантаження на окремих працівників та створює ризики виникнення помилок під час оформлення документів і ведення обліку. Контрольна діяльність фактично зосереджена в руках бухгалтера та керівника підприємства, що робить її залежною від їх професійної компетентності, уважності та своєчасності реагування на фінансові відхилення, наведено у таблиці 3.2.

Таблиця 3.2 – Основні ризики, типові порушення та аудиторські процедури для мікропідприємства ТОВ «ВЕЛЕС-ЕНЕРГО»

Група ризиків / проблема	Характер прояву на мікропідприємстві	Можливі наслідки для фінансової звітності	Аудиторські процедури для виявлення порушення
1	2	3	4
Недостатній внутрішній контроль	Поєднання функцій бухгалтера та контролера; відсутність формалізованих регламентів	Помилки у проведенні операцій, викривлення даних обліку	Оцінка системи внутрішнього контролю, тестування процедур, аналіз повноважень
Несвоєчасне оформлення первинних документів	Затримки у заповненні накладних, актів, розрахункових документів	Порушення хронології обліку, викривлення доходів і витрат	Перевірка дат документів, вибіркові тести первинних документів

Продовження табл. 3.2

1	2	3	4
Помилки у класифікації витрат	Неправильний розподіл адміністративних та операційних витрат	Викривлення фінансових результатів, порушення П(С)БО 16	Аналіз складу витрат, контроль відповідності обліковій політиці
Неповна інвентаризація активів	Формальний підхід до інвентаризації або відсутність її за окремими групами активів	Завищення/заниження активів, неправильна амортизація	Зіставлення інвентаризаційних описів з обліковими даними
Недостатня автоматизація обліку	Неправильні налаштування DILOVOD, дублювання операцій	Технічні викривлення у звітності	Перевірка програмних налаштувань, аналіз автоматично сформованих проводок
Ризик порушення податкової дисципліни	Розбіжності між бухгалтерськими та податковими показниками	Штрафи, викривлення зобов'язань	Звірка даних обліку з податковими деклараціями
Недостатнє документальне підтвердження операцій	Відсутні акти виконаних робіт, внутрішні переміщення не оформлені	Неможливість підтвердити активи, витрати, запаси	Вибіркова перевірка документів, запити до контрагентів
Ризики у розрахунках із працівниками	Неточності у нарахуванні зарплати, відпусток, ЄСВ	Порушення законодавства, претензії працівників	Перевірка розрахунково-платіжних відомостей, нарахувань ЄСВ

Кінець табл. 3.2

1	2	3	4
Невідповідність принципам П(С)БО 1 і П(С)БО 25	Формальний підхід до застосування принципу обачності, періодичності	Недостовірні показники звітності	Аналітичні процедури, звірка залишків, аналіз суттєвості

Для мікропідприємств характерні ризики, пов'язані з порушенням оформлення первинних документів, хронології операцій, інвентаризаційних процедур і визначення періодів визнання доходів та витрат, що може призводити до викривлення показників фінансової звітності та потребує підвищеної уваги під час аудиторської перевірки [35, с. 15].

У процесі аудиту ТОВ «ВЕЛЕС-ЕНЕРГО» застосовуються процедурні дії, спрямовані на оцінку правильності ведення бухгалтерського обліку та відповідності показників фінансової звітності фактичному стану справ, зокрема аналіз договорів і господарських операцій, звірка даних оборотно-сальдових відомостей зі статтями Балансу, перевірка формування доходів, витрат, амортизації, розрахунків із працівниками та нарахування податків із використанням вибіркового тестів первинних документів.

Аудиторський висновок формується на основі результатів перевірки та містить оцінку достовірності спрощеної фінансової звітності, відповідності даних обліку вимогам П(С)БО 25, а також рекомендації щодо усунення виявлених порушень. Реалізація таких рекомендацій сприяє підвищенню прозорості фінансової інформації, зниженню аудиторського ризику, зміцненню фінансової дисципліни та фінансової стабільності підприємства у майбутніх звітних періодах [28, с. 18].

Окремим напрямом аудиторської перевірки на мікропідприємствах є оцінка дотримання принципів бухгалтерського обліку, визначених П(С)БО 1, зокрема принципів обачності, повного висвітлення та переважання сутності над формою. Для ТОВ «ВЕЛЕС-ЕНЕРГО» ці принципи мають ключове значення у зв'язку з обмеженим обсягом інформації у спрощеній фінансовій звітності, що зумовлює необхідність перевірки відповідності облікових даних реальному економічному змісту операцій, зокрема щодо дебіторської заборгованості [42, с.

28].

У процесі аудиту важливе значення має аналіз динаміки основних статей фінансової звітності шляхом порівняння показників за попередні періоди та визначення тенденцій зміни доходів, витрат, активів і зобов'язань. Для ТОВ «ВЕЛЕС-ЕНЕРГО» застосування аналітичних процедур відповідно до МСА 520 дозволяє виявити сезонність діяльності, зміни у структурі витрат і нестандартні відхилення фінансових показників.

У контексті перевірки доходів і витрат аудитор особливу увагу приділяє правильності класифікації витрат відповідно до П(С)БО 16 «Витрати», оскільки помилки у їх групуванні є поширеною причиною викривлення фінансового результату. Аудитор аналізує обґрунтованість списання матеріалів, віднесення витрат на оплату праці, нарахування амортизації та документальне підтвердження послуг сторонніх організацій [47, с. 37].

Одним із ключових елементів аудиту є оцінка стану активів, зокрема основних засобів і запасів. На ТОВ «ВЕЛЕС-ЕНЕРГО» аудитор перевіряє наявність і стан основних засобів, нематеріальних активів та запасів відповідно до П(С)БО 7 і П(С)БО 8. Особлива увага приділяється правильності облікової оцінки, амортизації та списання, а також документальному підтвердженню придбання та використання активів. Недоліки в цих питаннях можуть призвести до завищення або заниження амортизаційних відрахувань і вплинути на достовірність фінансового результату.

Аудитор також перевіряє дотримання податкового обліку та правильність нарахування податкових зобов'язань згідно з Податковим кодексом і П(С)БО 18. Особлива увага приділяється ПДВ та податку на прибуток, а також спрощеним методам обліку мікропідприємств. Виявлені розбіжності можуть свідчити про системні недоліки в облікових процедурах або недостатній рівень внутрішнього контролю [15, с. 34].

Оскільки ТОВ «ВЕЛЕС-ЕНЕРГО» використовує автоматизовані системи обліку, аудитор оцінює їх коректність та надійність. Перевіряється достовірність автоматизованого обліку, контроль доступу, захист даних та резервне копіювання. Також перевіряється відповідність систем П(С)БО та податковому законодавству. Недоліки в налаштуваннях можуть призвести до некоректного формування звітності, подвійного відображення операцій, неправильного формування проводок або втрати даних.

Аудитор додатково аналізує фінансовий стан підприємства за допомогою коефіцієнтів ліквідності, платоспроможності, рентабельності та оборотності активів. Це дозволяє оцінити здатність ТОВ «ВЕЛЕС-ЕНЕРГО» виконувати зобов'язання, ефективність використання ресурсів та потенційні ризики. У разі виявлення критичних показників надаються рекомендації щодо покращення фінансового стану та оптимізації витрат [32, с. 19].

Завершальним етапом є формування аудиторського звіту з висновками щодо достовірності фінансової звітності та рекомендаціями щодо вдосконалення облікових процесів. Для мікропідприємств такі поради часто замінюють внутрішній контроль і можуть включати впровадження електронного документообігу, удосконалення облікової політики або підвищення рівня автоматизації. Аудит підвищує достовірність даних, виявляє слабкі місця в обліку та формує рекомендації щодо їх усунення [37, с. 19].

Перспективи розвитку аудиту пов'язані з автоматизацією перевірок, використанням цифрових модулів, інтегрованих із Dilovod та М.Е.Дос, що дозволяє автоматично аналізувати кореспонденцію рахунків, аналітичні показники та дублювання операцій [51, с. 72]. Внутрішня аудиторська політика, навіть без окремої служби, може включати графік інвентаризацій, контроль розрахунків з контрагентами та порядок зберігання документів [37 с. 63].

Ризик-орієнтований підхід дозволяє зосередити увагу на найбільш вразливих ділянках обліку: несвоєчасності документів, недостатньому аналітичному обліку, відсутності контролю за розрахунками та неправильному визначенні фінансових результатів [46, с. 41]. Переваги цифрового документообігу, автоматизованих процедур контролю та моніторингу ключових фінансових показників підвищують точність звітності та скорочують час перевірки [37, с. 29; 38, с. 60; 25, с. 27].

Співпраця між підприємством і аудитором, дистанційний доступ до електронних реєстрів та хмарних систем обліку дозволяють зменшити навантаження на бухгалтерію та підвищити ефективність перевірки [47, с. 18].

Отже, розвиток аудиту на ТОВ «ВЕЛЕС-ЕНЕРГО» базується на поєднанні цифрових технологій, ризик-орієнтованого підходу та удосконалених внутрішніх процедур, що забезпечує достовірність фінансових даних, зниження аудиторських ризиків та покращення управління підприємством. Ключові проблеми, ризики та напрями удосконалення доцільно подати у вигляді

аналітичної таблиці (Таблиця 3.3).

Таблиця 3.3 – Основні ризики, проблеми та напрями удосконалення методики аудиту ТОВ «ВЕЛЕС-ЕНЕРГО»

Категорія ризику / проблеми	Сутність ризику / прояв проблеми	Наслідки для фінансової звітності та аудиту	Рекомендований напрям удосконалення
1	2	3	4
Недостатня автоматизація аудиторських процедур	Облік частково ведеться вручну, обмежене використання автоматичних перевірок у DILOVOD	Підвищений ризик технічних помилок; збільшення часу аудиту	Інтеграція модулів автоматизованого контролю; застосування інтелектуальних перевірок у DILOVOD
Невпорядкований документообіг	Частина документів зберігається на папері, відсутня єдина база	Ускладнення перевірки; ризики втрати документів	Перехід на електронний документообіг; впровадження єдиного сховища документів
Недостатній внутрішній контроль	Відсутність регулярних перевірок, слабкий контроль за розрахунками	Недостовірність облікових даних; можливе завищення або заниження показників	Формування внутрішньої аудиторської політики та графіка контролю
Обмеженість аналітичної інформації	Відсутність автоматизованих аналітичних звітів у DILOVOD	Неможливість оперативно аналізувати стан підприємства	Впровадження аналітичних панелей (дашбордів) у DILOVOD

Кінець табл. 3.3

1	2	3	4
Високі ризики помилок у первинних документах	Ручне введення частини документів; різні формати файлів	Некоректність даних у звітності; додаткові коригування під час аудиту	Стандартизація та шаблонізування первинних документів
Неінтегровані облікові програми	DILOVOD та M.E.Doc працюють окремо, дані дублюються	Збільшення навантаження на бухгалтера; зростання ймовірності помилок	Автоматичний обмін інформацією між системами та узгодження довідників
Відсутність ризик-орієнтованого аудиту	Перевірки проводяться за загальними підходами	Неефективність аудиторських процедур; імовірність пропуску помилок	Перехід на методику аудиту, що враховує ризики мікропідприємств
Обмежена цифровізація процесів	Немає інтеграції з банківськими сервісами та хмарними рішеннями	Повільне отримання інформації; складність з дистанційним аудитом	Автоматичне завантаження виписок; використання хмарних систем для аудиту

Перспективи розвитку організації та методики аудиту на ТОВ «ВЕЛЕС-ЕНЕРГО» значною мірою визначаються змінами у нормативно-правовому забезпеченні, цифровізацією облікових процесів та зростанням вимог до прозорості фінансової інформації. Хоча мікропідприємства не зобов'язані проводити обов'язковий аудит, потреба у ньому виникає у зв'язку з участю в тендерах, залученням інвестицій, співпрацею з банками та необхідністю внутрішнього контролю. «Саме тому питання вдосконалення аудиторських процедур є актуальним і стратегічно важливим для підприємства» [29, с. 57].

Важливим фактором підвищення ефективності аудиторських процедур є

автоматизація перевірки первинних документів та реєстрів обліку. Сучасні програмні продукти, зокрема Dilovod, мають вбудовані інструменти контролю коректності операцій, однак на ТОВ «ВЕЛЕС-ЕНЕРГО» їх використання обмежене. «Налаштування автоматичних контрольних точок (тестів) дозволить оперативно виявляти помилки в облікових записах, дублювати документів, розбіжності між реєстрами та невідповідність між даними фінансової та податкової звітності» [26, с. 41]. Такий підхід значно зменшить навантаження на аудитора та підвищить точність результатів перевірки.

Подальшого розвитку потребує також система внутрішнього аудиту фінансового стану. Незважаючи на те, що мікропідприємства зазвичай не мають окремої служби внутрішнього аудиту, впровадження елементарних контрольних процедур – регулярної інвентаризації, звірки розрахунків із контрагентами, періодичної аналітики витрат – дозволить забезпечити своєчасне виявлення недоліків обліку. «Формування внутрішніх регламентів, зокрема графіка аудиторських перевірок та алгоритму контролю основних фінансових операцій, підвищить якість фінансової звітності та її придатність до подальшого аналізу» [9, с. 44].

Одним із перспективних напрямів є впровадження електронних систем зберігання документів. Оскільки аудиторська перевірка значною мірою залежить від повноти та якості первинної документації, перехід на цифровий архів, який відповідає вимогам Закону України «Про електронні документи та електронний документообіг», забезпечить зручний доступ до даних, прискорить перевірку та зменшить ризик втрати документів. «Це також створює умови для дистанційного аудиту, який набуває популярності в умовах цифровізації економічних процесів» [24, с. 33].

Важливою складовою удосконалення аудиту є впровадження інтегрованих інформаційних систем, що дозволяють синхронізувати дані бухгалтерського обліку з банківськими сервісами, податковими платформами та програмами електронного документообігу. «Для ТОВ «ВЕЛЕС-ЕНЕРГО» інтеграція Dilovod із М.Е.Дос та автоматичне завантаження банківських виписок створять можливість безперервного контролю руху грошових коштів і зменшать ризики помилок при ручному введенні фінансових даних» [43, с. 72]. Застосування таких технологій суттєво підвищить достовірність оцінки фінансового стану підприємства.

Окремою перспективою розвитку є застосування методики аналітичних процедур. Згідно з МСА 520, аудитор повинен оцінювати фінансові показники у динаміці, порівнювати їх із нормативними значеннями, середньогалузевими даними та внутрішніми прогнозами. «Запровадження регулярного аналізу ліквідності, рентабельності, оборотності активів та структури витрат дозволить не лише визначити потенційні ризики, а й виявити резерви підвищення економічної ефективності діяльності ТОВ «ВЕЛЕС-ЕНЕРГО» [35, с. 63]. Такі аналітичні процедури повинні стати частиною внутрішньої аудиторської політики підприємства.

Удосконалення методики аудиту має передбачати і розвиток кадрової складової. Аудит фінансової звітності потребує системних знань у сфері бухгалтерського, податкового та фінансового обліку. Тому підвищення кваліфікації працівників бухгалтерії, участь у тренінгах та семінарах щодо змін у законодавстві та нових програмних рішеннях є важливим чинником підвищення якості аудиторської роботи. «Сучасні умови потребують від фахівців високого рівня цифрової грамотності, уміння працювати з електронними документами та автоматизованими аналітичними системами» [15, с. 51].

Загалом, перспективи розвитку аудиту фінансового стану ТОВ «ВЕЛЕС-ЕНЕРГО» пов'язані зі зміною філософії контролю – від формального підтвердження даних до стратегічної оцінки фінансової стійкості підприємства, виявлення ризиків та підготовки рекомендацій щодо покращення управління фінансами. Сучасні аудиторські методики мають забезпечувати не тільки достовірність звітності, але й підвищення ефективності діяльності підприємства, що особливо важливо для мікропідприємств у конкурентному ринковому середовищі.

ВИСНОВКИ

У дипломній роботі здійснено комплексне дослідження теоретичних, методичних та практичних аспектів організації бухгалтерського обліку, складання фінансової звітності та проведення аудиту показників мікропідприємства на прикладі діяльності ТОВ «ВЕЛЕС-ЕНЕРГО». Проведений аналіз дав змогу сформулювати цілісне уявлення про специфіку фінансово-облікового забезпечення суб'єктів мікропідприємництва, оцінити реальний стан облікових та контролюючих процесів на підприємстві, визначити проблемні зони та обґрунтувати напрями їх удосконалення.

У теоретичній частині роботи узагальнено нормативно-правові засади ведення бухгалтерського обліку мікропідприємств та встановлено, що чинна нормативна база в Україні містить достатній набір інструментів для ведення спрощеної системи обліку. Водночас виявлено, що, попри формальну простоту, мікропідприємства несуть повну відповідальність за достовірність фінансової інформації та повинні забезпечувати її зіставність, повноту й відповідність П(С)БО та міжнародним рекомендаціям. Особливо важливим є застосування П(С)БО 25, яке визначає не лише спрощені форми звітності, але й особливості облікової політики та методики оцінки активів і зобов'язань.

На основі проведеного дослідження організаційно-економічних характеристик ТОВ «ВЕЛЕС-ЕНЕРГО» встановлено, що підприємство відповідає критеріям мікропідприємства, має раціональну управлінську структуру та стабільні показники діяльності. Використання автоматизованих систем Dіlovod Бухгалтерія та М.Е.Дос забезпечує належний рівень оперативності та точності облікових процесів, проте потребує подальшої оптимізації та стандартизації внутрішнього документообігу.

Аналіз методики складання фінансової звітності показав, що на підприємстві у цілому дотримуються основні принципи бухгалтерського обліку, проте існують певні труднощі, пов'язані з організацією аналітичного обліку, інвентаризаційними процедурами та відсутністю розширеної управлінської звітності. Встановлено, що формування фінансових результатів та показників Балансу відбувається своєчасно, однак потребує поглибленої аналітичної інтерпретації для підвищення ефективності управлінських рішень.

Проведення аудиту фінансової звітності ТОВ «ВЕЛЕС-ЕНЕРГО» дало

зможу визначити найбільш ймовірні ризики викривлення облікових даних, характерні для мікропідприємств: спрощеність системи внутрішнього контролю, поєднання функцій обліку та контролю одним працівником, можливість помилок у первинному документуванні та хронології операцій. Виявлено, що аудит відіграє важливу роль не лише як інструмент зовнішнього підтвердження звітності, але й як механізм удосконалення облікової політики, оптимізації документообігу, підвищення фінансової дисципліни та інвестиційної привабливості підприємства.

У роботі сформульовано та обґрунтовано напрями удосконалення інформаційного забезпечення обліку та аудиту на підприємстві, серед яких ключовими є:

- модернізація внутрішніх процедур контролю та документування операцій;
- підвищення рівня автоматизації обліку, впровадження хмарних рішень і цифрових сервісів;
- удосконалення системи управлінської звітності для підвищення точності прогнозування та контролю витрат;
- розробка внутрішніх регламентів облікової політики та порядку інвентаризації;
- застосування розширених аналітичних методів оцінки фінансових показників;
- ініціювання регулярного незалежного аудиту як інструменту мінімізації ризиків.

Практичне значення отриманих результатів полягає у можливості їх безпосереднього впровадження в облікову систему ТОВ «ВЕЛЕС-ЕНЕРГО». Запропоновані заходи дають змогу підвищити достовірність фінансової інформації, забезпечити її відповідність нормативним вимогам, зменшити ризики викривлень і помилок, а також створити передумови для розвитку підприємства в умовах зростаючої конкуренції та цифровізації економіки.

У цілому дипломна робота виконала поставлені завдання та досягла своєї мети: комплексно розкрити методика складання фінансової звітності мікропідприємства, дослідити особливості її аудиту та розробити обґрунтовані рекомендації щодо вдосконалення облікової та контролюючої системи на прикладі ТОВ «ВЕЛЕС-ЕНЕРГО». Отримані висновки мають теоретичну

цінність, практичну значущість та можуть бути використані у подальших наукових дослідженнях і практичній діяльності підприємств малого бізнесу.

ПЕРЕЛІК ДЖЕРЕЛ ПОСИЛАННЯ

1 Про бухгалтерський облік і фінансову звітність в Україні [Електронний ресурс] : закон (№ 996-XIV) : станом на 01.01.2025 : [прийнято Верховною Радою України 16.07.1999 р. // Офіційний сайт Верховної Ради України. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/996-14#Text> (дата звернення 01.11.2025).

2 Про розвиток та державну підтримку малого і середнього підприємництва [Електронний ресурс] : закон (№ 4618-VI) : станом на 01.01.2025 : [прийнято Верховною Радою України 23.03.2012 р. // Офіційний сайт Верховної Ради України. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4618-17#Text> (дата звернення 01.11.2025).

3 Про аудит фінансової звітності та аудиторську діяльність [Електронний ресурс] : закон (№ 2258-VII) : станом на 01.01.2025 : [прийнято Верховною Радою України 21.12.2017 р. // Офіційний сайт Верховної Ради України. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2258-19#Text> (дата звернення 01.11.2025).

4 Про товариства з обмеженою та додатковою відповідальністю [Електронний ресурс] : закон (№ 2275-VIII) : станом на 01.01.2025 : [прийнято Верховною Радою України 06.02.2018 р. // Офіційний сайт Верховної Ради України. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2275-19#Text> (дата звернення 01.11.2025).

5 Про електронні документи та електронний документообіг [Електронний ресурс] : закон (№ 851-IV) : станом на 01.01.2025 : [прийнято Верховною Радою України 22.05.2003 р. // Офіційний сайт Верховної Ради України. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/851-15#Text> (дата звернення 01.11.2025).

6 Про електронну ідентифікацію та електронні довірчі послуги [Електронний ресурс] : закон (№ 2155-VIII) : станом на 01.01.2025 : [прийнято Верховною Радою України 05.10.2017 р. // Офіційний сайт Верховної Ради України. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2155-19#Text> (дата звернення 01.11.2025).

7 Податковий кодекс України [Електронний ресурс] : закон (№ 2755-VI) : станом на 01.01.2025 : [прийнято Верховною Радою України 02.12.2010 р. //

Офіційний сайт Верховної Ради України. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17#Text> (дата звернення 01.11.2025).

8 Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності» [Електронний ресурс]: затверджено наказом Міністерства фінансів України від 07.02.2013 № 73 // Офіційний сайт Верховної Ради України. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0336-13#Text> (дата звернення 05.11.2025).

9 Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 25 «Спрощена фінансова звітність» [Електронний ресурс], затверджене наказом Міністерства фінансів України від 25.02.2000 №39 // Офіційний сайт Верховної Ради України. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0083-00#Text> (дата звернення 05.11.2025).

10 Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 7 «Основні засоби» [Електронний ресурс], затверджене наказом міністерства фінансів України від 27.04.2000 №92 // Офіційний сайт Верховної Ради України. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0447-23#Text> (дата звернення 05.11.2025).

11 Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 8 «Нематеріальні активи» [Електронний ресурс], затверджене наказом міністерства фінансів України від 29.11.1999 №290 // Офіційний сайт Верховної Ради України. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0448-23#Text> (дата звернення 05.11.2025).

12 Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 9 «Запаси» [Електронний ресурс], затверджене наказом міністерства фінансів України від 20.10.1999 №246 // Офіційний сайт Верховної Ради України. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0751-99#Text> (дата звернення 05.11.2025).

13 Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 15 «Дохід» [Електронний ресурс], затверджене наказом міністерства фінансів України від 20.10.1999 №246 // Офіційний сайт Верховної Ради України. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0860-99#Text> (дата звернення 05.11.2025).

14 Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 16 «Витрати» [Електронний ресурс], затверджене наказом міністерства фінансів України від 31.12.1999 №318 // Офіційний сайт Верховної Ради України. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0027-00#Text> (дата звернення 05.11.2025).

15 Про затвердження Методичних рекомендацій по застосуванню

регістрів бухгалтерського обліку валими підприємствами [Електронний ресурс], затверджено наказом Міністерства фінансів України від 25.06.2003 № 422 // Офіційний сайт Верховної Ради України. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0422201-03#Text> (дата звернення 05.11.2025).

16 Про затвердження Плану рахунків бухгалтерського обліку та Інструкції про його застосування [Електронний ресурс], затверджено наказом Міністерства фінансів України 30.11.1999 № 291 // Офіційний сайт Верховної Ради України. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0893-99#Text> (дата звернення 02.11.2025).

17 Кодекс етики професійних бухгалтерів, ІФАС, 2023 р. – 247 с.

18 МСА 330 «Оцінка ризиків і відповіді аудитора» – Міжнародні стандарти аудиту, ІФАС, 2023 р. – С. 366-385.

19 МСА 500 «Аудиторські докази» – Міжнародні стандарти аудиту, ІФАС, 2023 р. – С. 416-434.

20 МСА 520 «Аналітичні процедури» – Міжнародні стандарти аудиту, ІФАС, 2023 р. – С. 466-472.

21 Про затвердження Методичних рекомендацій щодо облікової політики підприємства [Електронний ресурс], затверджено наказом Міністерства фінансів України від 27.06.2013 №635 // Офіційний сайт Верховної Ради України. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0002201-07#Text> (дата звернення 05.11.2025).

22 Директива Європейського парламенту та Ради 2013/34/ЄС від 26.06.2013 (щодо фінансової звітності підприємств, імплементація в Україні). [Електронний ресурс]. – URL: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/UK/TXT/?uri=CELEX%3A32013L0034> (дата звернення 05.11.2025).

23 Бланк І. А. Фінансовий аналіз та звітність підприємства : навч. посіб. – Київ: КНЕУ, 2021. – 590 с.

24 Бондаренко Т. В., Кузьменко О. П. Аудит малого бізнесу та мікропідприємств : навч. посіб. – Київ: КНЕУ, 2022. – 204 с.

25 Бутинець Ф. Ф., Давидюк Т. В., Осадча Г. Г. Бухгалтерський облік у сфері підприємництва: сучасні принципи та практика : навч. посіб. – Житомир: ЖДТУ, 2021. – 385 с.

26 Бутинець Ф. Ф., Осадча Г. Г. Первинне документування і електронний документообіг на мікропідприємствах : навч. посіб. – Житомир: ЖДТУ, 2021. – 231 с.

27 Горбаченко С. В. Цифровізація бухгалтерського обліку та електронний документообіг на малих підприємствах : навч. посіб. – Київ: КНЕУ, 2021. – 407 с.

28 Горбаченко С. В. Внутрішній аудит та організація контролю на мікропідприємствах : навч. посіб. – Київ: КНЕУ, 2021. – 402 с.

29 Голов С. Ф., Кондраков Я. Ю. Фінансова звітність: зміст, принципи формування та якісні характеристики : навч. посіб. – Київ: КНЕУ, 2022. – 376 с.

30 Голов С. Ф., Кондраков Я. Ю. Внутрішні управлінські звіти та контроль витрат на малих підприємствах : навч. посіб. – Київ: КНЕУ, 2022. – 264 с.

31 Даниленко М. С. План-фактний аналіз та бюджетування на мікропідприємствах : навч. посіб. – Харків: ХНУ, 2022. – 377 с.

32 Даниленко М. С. Цифровий документообіг та дистанційний аудит : навч. посіб. – Харків: ХНУ, 2022. – 278 с.

33 Дорош Н. І. Теоретичні аспекти організації бухгалтерського обліку. Економіка. Менеджмент. Бізнес. 2014. – № 2(10). – С. 25–31.

34 Іваненко А. П. Впровадження аналітичних форм обліку та управлінської звітності на мікропідприємствах : навч. посіб. – Харків: ХНУ, 2022. – 596 с.

35 Іваненко А. П. Цифрові технології в аудиті фінансової звітності малих підприємств : навч. посіб. – Харків: ХНУ, 2022. – 312 с.

36 Ковальчук Т. І. Підвищення кваліфікації бухгалтерів та менеджерів у малому бізнесі : навч. посіб. – Київ: КНЕУ, 2021. – 207 с.

37 Ковальчук Т. І. Підвищення кваліфікації аудиторів та бухгалтерів у малому бізнесі : навч. посіб. – Київ: КНЕУ, 2021. – 302 с.

38 Кужельний М. В., Лінник В. Г. Облік і звітність мікропідприємств: організація, методика, аналітика : навч. посіб. – Київ: КНЕУ, 2022. – 396 с.

39 Кузьменко О. П., Бондаренко Т. В. Малий бізнес і мікропідприємництва в Україні: теорія та практика : навч. посіб. – Київ: КНЕУ, 2022. – 268 с.

- 40 Кузьменко О. П., Романенко І. В. Фінансова звітність та аналіз підприємства: вплив зовнішнього середовища : навч. посіб. – Київ: КНЕУ, 2022. – 256 с.
- 41 Левицька С. О., Малюга Н. М. Автоматизація бухгалтерського обліку на малих підприємствах : навч. посіб. – Київ: КНЕУ, 2022. – 549 с.
- 42 Лінник В. Г., Кужельний М. В. Практичний аудит спрощеної фінансової звітності : навч. посіб. – Київ: КНЕУ, 2023. – 268 с.
- 43 Малюга Н. М., Левицька С. О. Облікова політика підприємства: формування та розкриття : навч. посіб. – Київ: КНЕУ, 2023. – 480 с.
- 44 Мельник Ю. П. Електронні акти звірки та цифрова взаємодія з контрагентами : навч. посіб. – Київ: КНЕУ, 2023. – 414 с.
- 45 Петренко В. В. Інтеграція облікових систем і CRM для малого бізнесу : навч. посіб. – Львів: ЛНУ, 2023. – 308 с.
- 46 Петренко В. В. Ризик-орієнтований підхід у аудиті малих підприємств : навч. посіб. – Львів: ЛНУ, 2023. – 698 с.
- 47 Савченко О. М. Організація внутрішнього контролю на малих підприємствах : навч. посіб. – Київ: КНЕУ, 2022. – 829 с.
- 48 Савченко О. М. Аналітичні процедури в аудиті малого бізнесу : навч. посіб. – Київ: КНЕУ, 2022. – 832 с.
- 49 Сопко В. В., Журавель Л. І. Методика складання фінансової звітності для мікропідприємств : навч. посіб. – Київ: КНЕУ, 2023. – 578 с.
- 50 Сопко В. В., Кірейцев Г. Г., Журавель Л. І. Фінансова звітність мікро- та малих підприємств: методологія формування та аналіз : навч. посіб. – Київ: КНЕУ, 2022. – 464 с.
- 51 Стеценко О. І., Пилипенко В. М. Фінансова звітність малих та мікропідприємств: практичне значення та користувачі : навч. посіб. – Київ: КНЕУ, 2023. – 352 с.
- 52 Цебеня Р., Паскевич А. Методичні підходи до складання фінансової звітності мікропідприємств та їх значення для аудиту / «Бекграунд економіки, бізнесу та HR-інжинірингу у контексті формування інноваційної парадигми стратегії сталого розвитку України у XXI столітті» : Збірник тез доповідей V Міжнародної науково-практичної конференції Хмельницького національного університету, 13-14 листопада 2025 року, м. Хмельницький. – 2025 – С. 227-229.

